

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | březen 2016 | číslo 3 | ročník 25

téma

Čas
návratů

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

**BĚH O POHÁR
REKTORA
UNIVERZITY
PALACKÉHO**

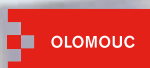
25. ČERVNA 2016

MATTONI

VÍCE INFORMACÍ NA ondrej.martinek@upol.cz
REGISTRACE NA www.runczech.com

VÍTĚZ LOŇSKÉHO ROČNÍKU
DAVID PELÍŠEK (1:10:59)

www.runczech.com

hrdý partner

Univerzita Palackého
v Olomouci

obsah

- 2 — Je čas se vrátit – univerzita připravuje velký sraz absolventů
- 4 — Jejich kořeny patří Univerzitě Palackého
- 6 — Studentům fakulty zdravotnických věd přednášeli experti z Polska a Slovenska
- 6 — Teologická fakulta připravuje svůj první studijní program v režimu double degree
- 7 — Ve výzkumu je ze sportovních fakult nejlepší ta olomoucká
- 7 — Archeologové objevili u filozofické fakulty víc než šedesát hrobů
- 8 — Právnickou fakultu vede Zdenka Papoušková s pěti proděkany
- 8 — První letošní přijímačky na olomouckou medicínu se konaly v Tel Avivu
- 9 — Geoinformatici dodávají data pro evropský výzkum
- 9 — Uherské Hradiště instalovalo sochu J. A. Bati. Vytvořil ji Robert Buček z Univerzity Palackého
- 10 — V Olomouci budou díky obřím grantu vznikat superfunkční 2D materiály
- 11 — Pomocí špičkových technologií rozvíjejí vědci úspěšnou léčbu „šitou na míru“
- 12 — Africkou stonožku našli vědci poprvé v Evropě. V olomouckém palmovém skleníku
- 13 — Portrét – doktorandka Veronika Vítková
- 16 — Úspěchy akademiků a studentů
- 19 — Jazykové okénko
- 20 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 22 — Filmové trháky #AFO51
- 24 — Fotostory
- 25 — Rozhovor – Peter Tavel: Buďme rozumní, dávkujme si i nepohodlí
- 28 — Reportáž – Jsem šťastná. Jsem učitelka.
- 30 — Doporučuji (co čte, poslouchá a sleduje akademická obec)
- 32 — Byla, je a bude: Vědecká knihovna v Olomouci
- 33 — Zkušenost – Jiří Chlebníček v projektu Ride2Freedom
- 35 — Absolvent – Martin Povejšil: Mám rád výzvy
- 37 — Studujte nebo porovnávejte své sportovní výkony. Online a zdarma
- 38 — Odkaz – „Svobodný truňk piva“
- 39 — Zrcadlení hebrejsky – Olomouc – dobrá volba
- 40 — Univerzita v síti

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

Vážení kolegové, milí studenti
a přátelé Univerzity Palackého,

„Když se ohlédnu, vidím Olomouc“, prohlašují elitní absolventi Univerzity Palackého v novém klipu, jenž má několik cílů: připomenout, jak důležitou roli v životě a kariéře hraje léta vysokoškolského studia, zároveň zdůraznit roli mimořádného prostředí Olomouce, a v neposlední řadě má být náš spot pozvánkou na zářijové velké absolventské setkání u příležitosti 70. výročí obnovení Univerzity Palackého.

Jindřich Štreit, Bohdan Pomahač, Jakub Železný, Helena Suková či profesor Radek Zbořil svou účastí dávají najevo sounáležitost s mimořádnou komunitou „olomouckých“, s komunitou, která se nejen vrací na místo svého působení, ale i navzájem podporuje v dalším profesním a osobním životě.

Žurnál a jeho nové číslo tuto vzájemnost a roli univerzity coby živoucího centra města i osudů jen potvrzuje: Martin Povejšil, velvyslanec ČR při EU, se na svou univerzitu vrací absolventskou přednáškou, AFO zve hosty z celého světa a zalidňuje kulturní prostor Olomouce a děkan cyrilometodějské teologické fakulty, profesor Peter Tavel, spojuje v mnoha ohledech univerzitu se sférami vyššími, ať už psychologickými či duchovními.

Přeji vám, vážení čtenáři, příjemný jarní zážitek, ať už Žurnál otevíráte kdekoli. Možná právě v Coffee Library ve Zbrojnici, která je jedním z dokladů pulzujícího a proměnlivého univerzitního prostředí.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

Je čas se vrátit – univerzita připravuje velký sraz absolventů

Návraty bývají různé. Veselé, smutné, nečekané, sentimentální, trapné. Návraty na místa, ke kterým nás vážou vzpomínky, nás ale nikdy nenechají chladnými. A co teprve, když se můžeme vrátit nejen geograficky „na místo činu“, ale vrátit se i v čase. Do doby, kdy jsme měli málo zkušeností, ale o to víc ideálů, málo peněz, ale o to víc kamarádů, méně vrásek, ale o to víc vlasů, zkrátka do časů, kdy bylo všechno jednodušší. A všechno bylo teprve před námi. Vrátit se zpátky do časů našich vysokoškolských studií. Že to nejde? Ale ano, aspoň trochu to půjde. Stačí si zaškrtnout v kalendáři: 9. a 10. září 2016. A připsat – Olomouc – sraz absolventů Univerzity Palackého.

Jakub Železný bude moderovat
společné setkání absolventů
Univerzity Palackého 10. září 2016.

**Když se ohlédnu,
vidím Olomouc.**

Jakub Železný
vedoucí moderátor
absolvent Univerzity Palackého

Klub absolventů

Benefity:

Volný vstup do knihoven,
slevy na jazykové kurzy
nebo na sportovní lekce.
Sleva na ubytování
v některých olomouckých
hotelích, na konzumaci
v kavárnách a barech.
Na webových stránkách
je seznam míst, kde díky
Kartě absolventa získáte
slevy na vstupné, na
pronájem, na nákup nebo
zvýhodněné ceny služeb.

Kontakty:

PhDr. Eva Blažková
E: eva.blazkova@upol.cz
T: +420 585 631 157
Univerzitní Facebook
LinkedIn: skupina „Palacky
University Olomouc
Alumni“
www.absolventi.upol.cz

Každou sobotu vždy v 15 hodin hraje
trubač na olomouckém Horním
náměstí studentskou hymnu.
Připomíná tak veřejnosti připravované
zářijové setkání absolventů.

Bude to velké a bude to stát za to. Jen si to představte, od obnovení univerzity v roce 1946, tedy za sedmdesát let její existence, ji absolvovalo na sto dvacet tisíc lidí. A i když během let došlo ke generačním obměnám, o svou alma mater se stále zajímají tisícovky absolventů. Jen první polistopadový sraz v roce 1996 si nenechalo ujít pět tisíc někdejších studentů a studentek. A to se při jeho organizování nevyužívaly sociální sítě, neexistoval Klub absolventů!

Proč by ale člověk měl vůbec vážít cestu do Olomouce? Proč, kromě toho, že potká staré známé, prohlédne si měs-

to, které se hodně změnilo, užije si program plný muziky, divadla nebo besed? No především proto, že se dozví, čím žije jeho katedra, fakulta, univerzita. Ale hlavně – ubezpečí se, že patří do docela exkluzivního klubu „UPsolventů“, do velké rodiny, která se o sebe zajímá, stará a dokáže si i pomoci. No a navrch potká i docela dost kolegů, kteří se stali uznávanými kapacitami ve svých oborech. A proč si neposlechnout třeba Hradišťan v čele s primášem – absolventem Jiřím Pavlicou, nepodívat se na fotky fotografa – absolventa Jindřicha Štreita, nezapátrat, jestli se náhodou někde v davu

netlačí i absolvent – chirurg Bohdan Pomahač atd. Bude toho dost, co bude vidět a co bude slyšet, a nemá smysl to všechno vypisovat. Veškeré informace budou na stránkách www.absolventi.upol.cz

A pokud už teď chcete občas něco mít z toho, že jste vychodili školu v Olomouci, rovnou se zaregistrujte do Klubu absolventů. Když to uděláte, můžete mít z příslušnosti k „upolácké“ rodině hned docela dost zajímavých výhod.

Takže ještě jednou. Kde budete 9. a 10. září 2016? No přece v Olomouci! Na srazu absolventů Univerzity Palackého. Tento návrat bude stát za to!

tradice

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

Jejich kořeny patří Univerzitě Palackého...

Patnáct lékařů v jedné rodině a všichni absolventi jedné lékařské fakulty. To je rodinný „klan“ Heřmanů, který čítá odborníky různých lékařských profesí. A i když žijí v různých městech republiky, spojuje je jedno – studium na Univerzitě Palackého.

„Proč by měly naše děti studovat medicínu jinde než v Olomouci? Studoval jsem ji tady já, moje žena, její máma i její otec,“ říká profesor Miroslav Heřman. Dnešní přednosta Radiologické kliniky Fakultní nemocnice Olomouc měl vždycky rád biologii, naopak vyhnout se chtěl češtině a dalším jazykům. Proto zvolil po gymnáziu studium medicíny, které úspěšně ukončil v roce 1985. A protože je osud nevyzpytatelný, medikům dnes přednáší nejen česky, ale i anglicky.

Není důvod studovat medicínu jinde než v Olomouci

„Všude se najdou obory a lidé, kteří jsou na výši a na které se bude vzpomínat. Jsem přesvědčen, že Univerzita Palackého je kvalitní škola,“ dodává Miroslav Heřman.

Přitom vzpomíná na čas svých studií a na obávanou farmakologii s profesorem Jiřím Lenfeldem či na oblíbenou biologii a profesora Milana Hejtmánka.

„Současní studenti mají největší potíž s chemií,“ míní Miroslav Heřman, podle kterého o strašáku z chemie dnes vědí už gymnazisté. „Ti studenti gymnázia, kteří chtějí studovat medicínu v Olomouci, vědí, že chemie je na lékařské fakultě síto. Jestliže v době mého studia to byla anatomie, dnes plní roli velkého řešeta právě chemie.“

S Univerzitou Palackého jej nespojuje jen studium a profese, ale i city. Právě na fakultě totiž poznal i svou ženu Zuzanu. A historie se opakovala. I maminka jeho ženy Eva Černá se totiž se svým budoucím mužem poznala jako medička olomoucké lékařské fakulty.

„Všude se najdou obory a lidé, kteří jsou na výši a na které se bude vzpomínat. Jsem přesvědčen, že Univerzita Palackého je kvalitní škola.“

Miroslav Heřman

Patřím k Univerzitě Palackého a na sraz samozřejmě přijdu!

„Manžel se stal po promoci dětským lékařem, já pracovala na otolaryngologii. Oba jsme několik let dojížděli do Bruntálu, kde jsme dostali tzv. umístěnku,“ vzpomíná na náročná léta Eva Černá, dnes čtyřiaosmdesátiletá absolventka lékařské fakulty.

Než se z Bruntálu dostala na ORL ve Vojenské nemocnici Olomouc, uplynulo několik let a jejich dvě děti, Zuzana a Petr, vyrůstaly u babičky. „Ke studiu medicíny jsme je nepřemlouvali. Tak nějak to u obou

vyplývalo samovolně. V tehdejším socialistickém zřízení to byl obor, kde nebylo potřeba tolik politiky. A to nám vyhovovalo,“ dodává. Ke studiu medicíny ji inspiroval bratr. Ten byl první, kdo v rodině medicínu studoval. A podle lékařky Evy Černé to byl on, od něhož se začal odvíjet medicínský rodokmen Heřmanů.

„Ráda vzpomínám na profesora Jaroslava Mělku, dřívějšího přednostu ústavu fyziologie, a vynikajícího pedagoga profesora Jana Hromadu. Jsem hrdá na to, že jsem absolventkou Univerzity Palackého. A patřičně hrdá jsem i na to, že se mi

podařilo složit všechny zkoušky napoprvé,“ vzpomíná dnes nad albem fotografií Eva Černá. Promovala v roce 1956 a posluchárny Teoretických ústavů LF UP navštěvuje dodnes. Pravidelně se tam účastní přednášek Spolku lékařů. Dochází také na různá setkání absolventů, naposledy to bylo loni, když promující ročník jejího zetě Miroslava Heřmana pořádal absolventské setkání Kořeny.

„A jestli přijdu na zářijový sraz Univerzity Palackého? No, samozřejmě! Pokud budu žít, určitě přijdu. Patřím k Univerzitě Palackého!“ dodává Eva Černá.

prof. MUDr. Miroslav Heřman, Ph.D.
Absolvent Univerzity Palackého,
přednosta Radiologické kliniky
Fakultní nemocnice Olomouc
a Lékařské fakulty Univerzity
Palackého.

MUDr. Eva Černá
Absolventka Univerzity
Palackého, řadu let pracovala na
otolaryngologickém oddělení Vojenské
nemocnice Olomouc.

8 fakult 1 univerzita

V rotundě Dětské kliniky přednášel Bartosz Rutowicz z Jagellonské univerzity.

Studentům fakulty zdravotnických věd přednášeli experti z Polska a Slovenska

Vybraná témata z fyzioterapie, rehabilitace a ošetrovatelství nabídli studentům fakulty zdravotnických věd zahraniční odborníci v rámci přednáškového cyklu univerzitního projektu na podporu internacionalizace. O nové poznatky a zkušenosti se podělili experti z polských a slovenských univerzitních pracovišť.

Využití ošetrovatelských diagnóz a hodnotících nástrojů v klinické praxi se ve-

novaly odbornice z partnerských pracovišť Jesseniovy lékařské fakulty v Martině a z Prešovské univerzity.

Tématem přednášky Bartosze Rutowicze z Jagellonské univerzity v Krakově byla problematika postižení měkkých tkání vnitřních částí kolenního kloubu, tzv. mediálního kompartmentu. „V této oblasti se vyskytuje mnoho patologií. Pacientů s tímto problémem je navíc poměrně hodně a di-

ferenciální diagnostika není leckdy jednoduchá,“ vysvětlil Bartosz Rutowicz, který své vystoupení spojil s ukázkami diagnostických postupů.

Přednáškový blok Patricie Shtin Baňárové a Ivety Petrikové Rosinové z Trenčinské univerzity Alexandra Dubčeka se zaměřil na úvod do rehabilitace a fyzioterapie a byl určen především studentům prvních ročníků. (mav)

Teologická fakulta připravuje svůj první studijní program v režimu double degree

Výměnné programy pro studenty, pedagogy nebo vědce a účast na společných projektech umožní nově uzavřená smlouva mezi Univerzitou Palackého a Univerzitou

v Groningenu. Teologické fakultě se jejím prostřednictvím otevřela příležitost k vypracování double degree programu v doktorském studiu.

Schéma studijních programů zvaných double degree zahrnuje integrované studium na domácí a partnerské zahraniční univerzitě, jehož absolventi získávají tzv. dvojí diplom. Umožňuje to vzájemné uznání skladby předmětů společných studijních programů.

„K vytvoření studijního programu double degree směřujeme už od doby koncipování a získání akreditace doktorského oboru Sociální a spirituální determinanty zdraví. Právě ten jsme připravovali společně s partnerským pracovištěm v Groningenu, naši studenti tak splňují všechny potřebné požadavky,“ uvedl děkan a garant oboru Peter Tavel. K uzavření smlouvy přispěla osobní angažovanost pracovníků Institutu sociálního zdraví (OUSHI) Andrey Madarasové Geckové a Jitse Pietera Dijka, stejně jako spolupráce s fakultou tělesné kultury a s oddělením mezinárodních vztahů UP. (mav)

foto: Milada Hronová | Vělena Mazochová

Ve výzkumu je ze sportovních fakult nejlepší ta olomoucká

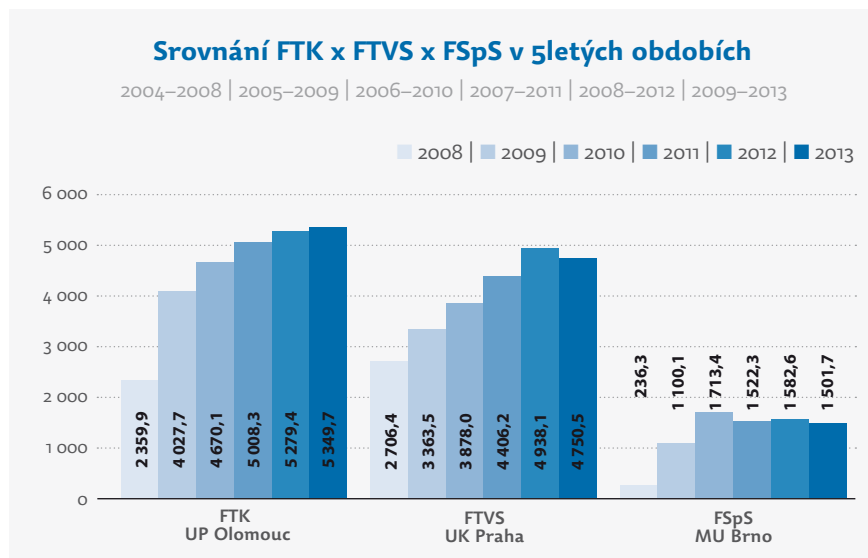
Z hlediska vědecko-výzkumné činnosti je fakulta tělesné kultury jedničkou mezi sportovními fakultami u nás. Zatímco fakulty v Praze a Brně zaznamenaly v aktuálním hodnocení mírný pokles, olomoucká si mírně polepšila, když za rok 2013 získala za své výstupy 5350 bodů v Rejstříku informací o výsledcích.

„Změna metodiky nás nezasáhla tak citelně jako kolegy. V našem oboru se totiž již nezapočítávají české časopisy kromě těch indexovaných v databázích Scopus a Web of Science. To se u nás v roce 2012 sice projevilo mírným poklesem celkového počtu bodů, ale díky předchozímu nastavení fakultní kultury na excelenci a kvalitu také radikálním nárůstem právě těchto databázovaných publikací,“ uvedl k výsledkům proděkan pro vědu a výzkum Ivo Jirásek.

Proděkan na základě interního sledování výzkumu předpokládá, že tento trend fakulta v následujících letech udrží. „Domnívám se však zároveň, že v současném personálním obsazení už žádných radikál-

ních posunů nejsme schopni dosáhnout – proto také zkusíme získat prostřednictvím projektů další finance mimo jiné na

personální náklady potřebné pro přijetí špičkových výzkumných pracovníků, zejména ze zahraničí,“ dodal Jirásek. (vim)

Archeologové objevili u filozofické fakulty víc než šedesát hrobů

Šedesát dva kostrových hrobů, z nichž dva určité pocházejí ze středověku, objevili archeologové v bezprostřední blízkosti Filozofické fakulty Univerzity Palackého.

V těchto místech skončil půlroční záchranný výzkum. Uskutečnil se před plánovanou rekonstrukcí budovy číslo 10 v Křížkovského ulici. Olomoučtí archeologové se zaměřili na dvůr podél vstupu do parkánových zahrad a parku, další sondy umístili přímo na nádvoří fakulty.

„V jednom z hrobů jsme našli kroužky a přezku, jimiž si lidé připevňovali nohavice. Pro období 16. století je pro nás zajímavý i nález tzv. Cháronovy mince,“ řekla Hana Dehnerová, vedoucí výzkumu z Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci. Unikátní je i tkanina, kterou archeologové našli ve dvoře podél vstupu do parkánových zahrad a která bude postoupena další analýze. Archeologové se domnívají, že by mohla být částí liturgického roucha staršího data, než je 16. století. (map)

8 fakult 1 univerzita

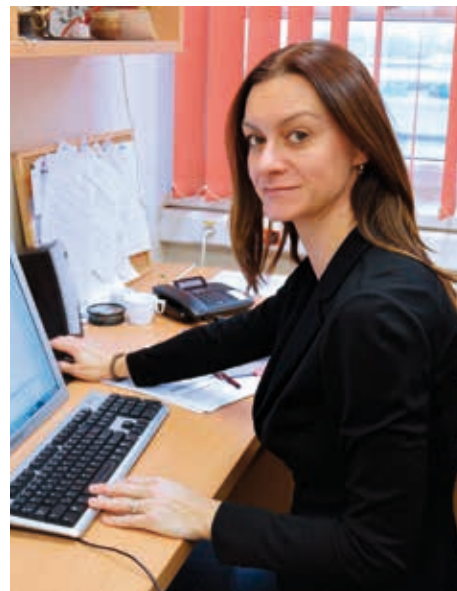
Právnickou fakultu vede Zdenka Papoušková s pěti proděkany

Jmenování rektorem, slavnostní inauguraci i první týdn ve vedení fakulty má za sebou nová děkanka právnické fakulty Zdenka Papoušková. Je v pořadí pátou osobností, která fakultu v novodobé historii povede. Řídit ji bude čtyři roky.

Vedení fakulty převzala nová děkanka s úctou a respektem k práci předchozího vedení. Ve svém inauguračním projevu připomněla výzvy a úkoly, které před fakultou stojí. „Je důležité zejména podporovat excelenci dalších oborů na fakultě a rozvíjet internacionalizaci, a to především ve spojitosti s rozvojem vědy a výzkumu. Důraz chci klást také na zintenzivnění komunika-

ce s celou akademickou obcí, studenty nevyjímaje,“ zdůraznila Papoušková.

Nová děkanka se bude ve své funkci opírat o práci pěti proděkanů. Proděkanem pro zahraniční záležitosti a současně statutárním zástupcem děkanky je Martin Faix. Pod něj budou navíc patřit i anglické studijní programy. Monika Horáková, někdejší prorektorka Univerzity Palackého, má na starost organizaci, rozvoj a komunikaci fakulty. Doktorské studium a rigorózní řízení nově spadá pod Olgu Pouperovou. Maxima Tomoszka děkanka jmenovala proděkanem pro studijní záležitosti a Blanku Vítovou proděkankou pro vědu a výzkum.

Akademický senát právnické fakulty zvolil Zdenku Papouškovou děkankou loni v říjnu. Od roku 1991 se v čele fakulty vystřídali čtyři děkani – Miroslav Liberda, Jiří Blažek, Michal Malacka a Milana Hrušáková. (eha)

První letošní přijímačky na olomouckou medicínu se konaly v Tel Avivu

Jako první mají letos za sebou přijímací zkoušky ke studiu na olomoucké lékařské fakultě uchazeči z Izraele. Ke zkušebním testům pro anglické studijní programy General Medicine a Dentistry se jich začátkem ledna sešly v Tel Avivu na tři desítky. Přijímací řízení pro zahraniční studenty budou postupně probíhat na dalších místech v Evropě, Asii a USA až do konce srpna.

Uchazeči absolvovali testy obsahující padesát otázek z biologie, chemie, matematiky nebo fyziky a osobní pohovor. „Přijímací testy mají stanoveny přesná pravidla

dla včetně minima dosažených bodů. Ve druhém kole musí examinátor formou pohovoru odhadnout zejména zralost uchazeče ke studiu medicíny, míru jeho motivace a zodpovědnosti,“ upřesnil proděkan pro zahraniční vztahy a anglické programy Jiří Ehrmann. Pokud nejde o rodilé mluvčí, je třeba prokázat také znalost angličtiny předložením mezinárodního certifikátu nebo absolvováním jazykového testu.

V Tel Avivu zvládlo přijímací řízení 18 z 31 uchazečů. Od konce ledna k nim přibýli další čtyři z 29 zájemců, kteří testy sklá-

dali ve Stockholmu. Od dubna do srpna se přijímací zkoušky uskuteční také v Londýně, Berlíně, Dublinu, Lisabonu, Dubaji, New Yorku, Tokiu a v dalších městech Evropy a Asie. Celkem je připraveno více než třicet přijímacích kol.

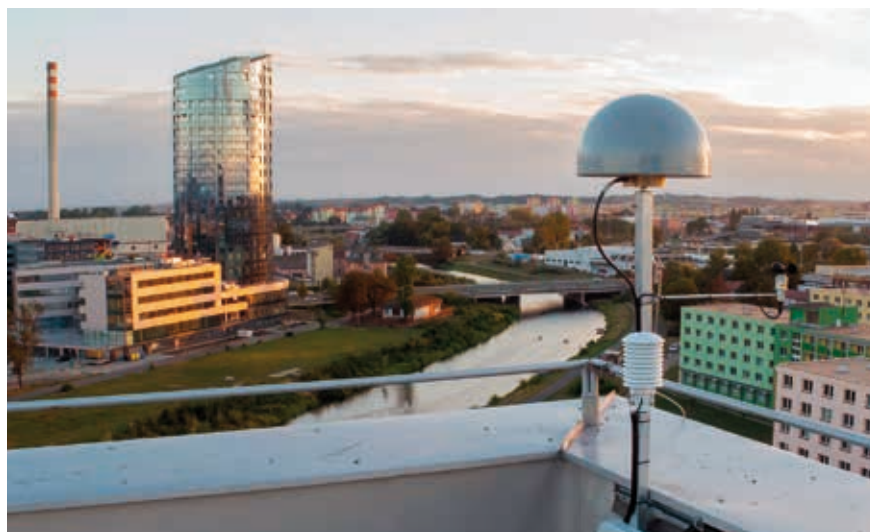
Lékařská fakulta letos přijme do prvního ročníku General Medicine osmdesát studentů, program Dentistry otevře pro dvacet úspěšných uchazečů. Budoucí všeobecní lékaři z ciziny za studium v Olomouci zaplatí 10 000 euro ročně, studenty zubního lékařství stojí o 1 180 eur více. (mav)

Geoinformatici dodávají data pro evropský výzkum

Přírodovědecká fakulta se zařadila mezi prestižní evropská pracoviště, která se podílejí na geodetickém a geofyzikálním výzkumu planety Země či GPS-meteorologii. Stalo se tak díky nové permanentní GNSS (Global Navigation Satellite System) referenční stanici, která se od prosince nachází na budově vysokoškolských kolejí Bedřicha Václavka. Zatím sbírá geodetická a meteorologická data pro vědecké účely v tuzemském i evropském měřítku, do budoucna se počítá s jejím zapojením do dalších světových systémů a také pro komerční využití.

Od ledna je stanice zařazena do sítě VE-SOG (Výzkumná a experimentální síť pro observatoře s GNSS), jež sdružuje všechny tuzemské permanentní GNSS stanice zejména na výzkumných a akademických pracovištích. Olomoucké zařízení je teprve čtvrtým moravským zástupcem v této síti. Přijímá signály z několika navigačních systémů – amerického GPS NAVSTAR, ruského GLONASS, evropského Galileo a čínského BeiDou.

„Data vyhodnocuje operační středisko systému VESOG v Geodetické observa-

toři Pecný Výzkumného ústavu geodetického, topografického a kartografického. Údaje slouží především pro geodetický a geologický výzkum, například v oblasti geokinetiky nebo GPS-meteorologii. Z meteorologických údajů měříme rychlost větru, tlak, teplotu a vlhkost vzduchu,“

uvedl Jakub Miřijovský z katedry geoinformatiky.

Obdobné úkoly bude stanice plnit i v rámci celoevropské výzkumné infrastruktury EPOS. V budoucnu geoinformatici plánují využít stanici i pro komerční účely. (srd)

Uherské Hradiště instalovalo sochu J. A. Bati. Vytvořil ji Robert Buček z Univerzity Palackého

Sochu Jana Antonína Bati má Zlín, maďarské město Martfű a nově i Uherské Hradiště. Vytvořil ji Robert Buček z katedry výtvarné

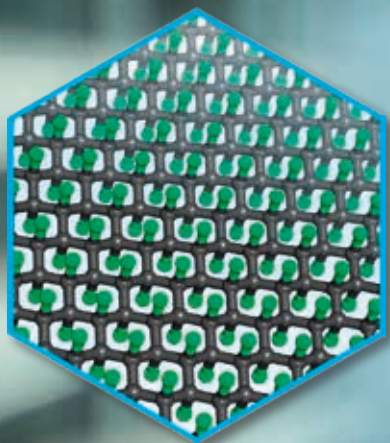
výchovy, který známého podnikatele ztvárnil jako čtrnáctiletého chlapce. Umístil ji v jeho rodném městě na břeh řeky Moravy.

Socha J. A. Bati v chlapeckém věku vznikla na základě fotografie. Robert Buček soškovou vymodeloval a odlil z umělého kamene ve svém ateliéru ve Starém Městě. Přípravným pracím věnoval dva roky, na soše samé pracoval půl roku.

„Baťu jsem ztvárnil jako chlapce, který sedí u řeky zády k lidem. Jako by žil ve svém vlastním světě. K této inspiraci mi pomohla jeho kniha Román života, z níž jsem se dozvěděl, že až do čtrnácti let trávil svůj čas u řeky Moravy. Právě v tomto věku se formovala i jeho osobnost zarytého snílka, který má velké ideály a který si dokáže jít za svým vysněným cílem,“ řekl Robert Buček. Socha má podle něj připomenout, že významný podnikatel pochází právě z Uherského Hradiště.

Vznik sochy J. A. Bati, nevlastního bratra zakladatele obuvnického impéria Tomáše Bati, inicioval Robert Hájek, zakladatel Nadačního fondu J. A. Bati. Chlapecká podoba významného podnikatele je jedinou na světě. (map)

Model fluorografenu

V Olomouci budou díky obřímu grantu vznikat superfunkční 2D materiály

Před pěti lety stál fyzikální chemik Michal Otyepka z přírodovědecké fakulty a Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) u objevu nejtenčího izolantu na světě – fluorografenu. Nyní bude moci tyto zkušenosti zúročit při hledání dalších superfunkčních materiálů na bázi grafenu. Získal na to jako první vědec z Univerzity Palackého prestižní grant Evropské výzkumné rady (ERC) v hodnotě 1,8 milionu eur.

Projekt s názvem Dvoudimenzionální chemie směrem ke grafenovým derivátům si klade za cíl pochopit chemická pravidla dvojrozměrného světa uhlíkových nanomateriálů, zejména fluorografenu. Studované materiály jsou totiž tak tenké, že nemá smysl hovořit o jejich třetí dimenzi – tloušťce, a vědci je proto označují jako 2D materiály.

„Budeme hledat odpovědi na otázku, zda v dvojrozměrném světě existují specifická pravidla, která bychom mohli využít pro přípravu unikátních 2D materiálů. Pokud se nám podaří tento svět pochopit, budeme schopni předpovědět vlastnosti 2D materiálů a následně je i připravit a použít ve vhodných technologiích,“ uvedl Otyepka.

Jeho vizionářská představa počítá se vznikem superfunkčních materiálů, jejichž vlastnosti vědci upraví na míru konkrétním aplikacím v medicíně, při ochraně životního prostředí, ve vysoce účinných katalyzátorech či elektronice. Látky by mohly najít uplatnění při zobrazovacích metodách nebo detekci různých biomolekul v krvi, moči nebo přímo v buňkách pacientů. „Velkou výzvou je vývoj magnetických 2D materiálů, neboť se stále volá po dvojrozměrném uhlíkovém magnetu, který by neobsahoval kovy,“ naznačil další možnosti Otyepka.

Grafen si lze zjednodušeně představit jako destičku z jedné vrstvy atomů uhlíku. Je to mechanicky odolná hmota, více než 300krát pevnější než ocel. Mimořádně dobře vede elektrinu. Má obrovskou plochu povrchu, jediný gram grafenu by pokryl plochu čtyř fotbalových hřišť. Přesto má určité limity, které by jeho deriváty mohly odbourat. Tomuto výzkumu se olomoučtí vědci věnují několik let. Využívají k tomu špičkového zázemí RCPTM, kde se v mezinárodním týmu potkávají odborníci z různých oblastí chemie, fyziky a příbuzných oborů.

„Máme k dispozici unikátní vybavení, díky němuž můžeme sledovat chemické modifikace grafenu na úrovni atomů, po-

zorovat chování molekul na povrchu 2D materiálů a studovat nejrůznější optické, magnetické či senzorické aplikace. Bez tohoto zázemí by zmíněný prestižní multidisciplinární projekt nešlo řešit. Ukazuje se také, že náš systém práce založený na propojení základního a aplikovaného výzkumu je podstatou úspěchu. Získaný ERC grant jen potvrzuje, že RCPTM dnes patří mezi vědecky nejvýkonnější ústavy v České republice, zejména v oblasti chemického a nanomateriálového výzkumu,“ uvedl ředitel RCPTM Radek Zbořil, který se studiu grafenových derivátů dlouhodobě věnuje.

Pro čtyřicetiletého profesora Otyepku není ERC grant prvním významným oceněním jeho práce. Zhruba před rokem získal na výzkum grafenu a jeho interakcí s živými molekulami milionovou podporu od Nadačního fondu Neuron. Dosud publikoval přes 140 prací, které se dočkaly více než 4000 citací. Těší se mimo jiné na to, že díky ERC grantu bude moci upevnit svoji skupinu výzkumníků v RCPTM a přilákat tam další schopné mladé vědce. Naplno grant rozjedou počátkem června. „Pokud jde o mé pocity, je to kombinace radosti a zodpovědnosti. Věřím, že mi grant pomůže posunout se zase o kousek dál,“ svěřil se Otyepka.

„Těší mě, že se vědci z Univerzity Palackého podařilo získat ERC grant. Sám jsem o něj kdysi usiloval a vím, že dosáhnout této prestižní mety je velice těžké. Kolega Otyepka je jedním z našich vědců, u nichž jsem předpokládal, že by mohli mít reálnou šanci. Protože dobré příklady táhnou, doufám, že symbolicky otevřel stavidla a úspěšných pokusů bude za UP přibývat. Rád bych mu pogratuloval a popřál mu, aby jeho výzkum byl úspěšný.“

rektor Jaroslav Miller

„Je to obrovský úspěch pro RCPTM, přírodovědeckou fakultu i celou univerzitu. Opět to Olomouc zviditelní na vědecké mapě Evropy a zvýší naši prestiž. Nejde o to se něčím chlubit, ale být vnímáni jako kvalitní výzkumně orientovaná univerzita, která je schopna být silným a spolehlivým partnerem pro spolupráci i na těch nejsložitějších výzkumných tématech.“

děkan PŘF UP Ivo Frébort

Pomocí špičkových technologií rozvíjejí vědci úspěšnou léčbu „šitou na míru“

V čem se odlišuje imunitní systém zdravého a nemocného člověka? Jak včas odhalit pravděpodobnost, že léčba selže? Čím předejít komplikacím? Odpovědi na tyto a další otázky hledá projekt OLGEN, na němž se podílejí odborníci z Lékařské fakulty Univerzity Palackého, Fakulty elektrotechniky a informatiky VŠB – Technické univerzity Ostrava a akciové společnosti Institute of Applied Biotechnologies (IAB). Impulsem k rozvoji cílené léčby „na míru“ konkrétnímu pacientovi se staly nejmodernější inovativní technologie.

„Snažíme se vytipovat markery – molekulární znaky, které reakci organismu ovlivňují. Vytvořením genetického a proteinového profilu můžeme vyhodnotit, u kterých pacientů jsou vyšší rizika komplikací, selhání léčby či návratu nemoci, nebo stanovit použitelnou kombinaci léků,“ vysvětlila vedoucí týmu OLGEN Eva Kriegová z Ústavu imunologie.

Díky unikátní spolupráci dvou univerzit a komerční firmy se výzkumníkům podařilo získat špičkové technologie a velkokapacitní zařízení v celkové hodnotě přes 100 milionů korun. Ve spolupráci s odborníky ostravské VŠB – TU využívají nejnovějších informatických postupů při analýze a vyhodnocení získaných dat. Patří k nim například sekvenování nové generace Illumina, digitální PCR technologie RainDrop, automatická analýza tkání TissueFax nebo optické mapování IRYS.

Společně s klinickými pracovišti pracují vědci na vzorcích konkrétních pacientů, zejména s hemato-onkologickým, revmatologickým a plicním onemocněním a s nemocemi pohybového aparátu. „Usilujeme o přímé uplatnění v diagnostice a léčbě. Na základě konkrétních výsledků se kliničtí lékaři mohou rozhodnout, jak bude léčba pokračovat,“ zdůraznila Eva Kriegová.

Odborníci se věnují také vývoji nových diagnostických souprav neboli kitů. Ve

spolupráci s firmou IAB optimalizují stávající postupy a navrhují a ověřují nové pro budoucí uvedení na trh.

Vedoucí týmu OLGEN Eva Kriegová.

objev

Zemivky jsou drobní živočichové o obvyklé velikosti kolem tří centimetrů. Nalezená *Polygonarea silvicola* je žlutě zbarvená s tmavší hlavou. V půdě loví drobné žížaly nebo roupice. Laikovi může při zběžném pozorování připomínat malou žížalu, bližší pohled ale odhalí 49 párů nožiček a tykadla.

text: Martina Šaradínová
foto: László Dányi
archiv Ivana Hadriána Tufa

Africkou stonožku našli vědci poprvé v Evropě. V olomouckém palmovém skleníku

Velké překvapení zažili zoologové z přírodovědecké fakulty při průzkumu bezobratlých v palmovém skleníku Výstaviště Flora v Olomouci. V půdě tam objevili drobnou stonožku původem z Afriky *Polygonarea silvicola*. Jde o první nález nejen v tuzemsku, ale i Evropě. Odborníci navíc přinesli vědecké obci popis teprve druhého známého exempláře tohoto druhu, poprvé se tak stalo v roce 1955 v JAR. Informace letos v lednu publikoval vědecký časopis Zootaxa.

Podle odborníků se exotická fauna ve sklenících vyskytuje relativně běžně. Obvykle se tam živočichové dostávají spolu s cizokrajnými rostlinami. „Na tomto nálezu je ale zajímavé to, že z této skupiny stonožek – zemivek jde o první doložený výskyt afrického druhu v Evropě. Dosud zde byly zaznamenány exotické druhy z Asie či Austrálie,“ uvedl Ivan Hadrián Tuf z katedry ekologie a životního prostředí.

Zemivky jsou řád stonožek. Ve zmíněném rodu bylo dosud popsáno 16 druhů, z toho poslední před půl stoletím. „V roce 1955 vyšla poslední revize s popisem druhů z jižní Afriky, námi nalezený druh patřil mezi ně. Popsali ho podle jediné samice a od té doby žádného dalšího jedince nikdo z vědců neviděl, což bohužel u afrických stonožek není neobvyklé. Je tedy poměrně kuriózní, že druhý exemplář známý pro vědu jsme objevili o více než půlstoletí později na druhém konci světa ve skleníku,“ doplnil Tuf.

Příznává, že zemivku rozpoznat a správně určit byl poměrně velký problém. Pomáhal mu v tom další znalec stonožek László Dányi z Maďarska. „Dalo nám dost zabrat ji zařadit, protože tento rod je málo známý. Pochází ze subsaharské Afriky a stonožky odtud nejsou moc probádané. Zvíře jsme celé znovu popsali se všemi klíčovými znaky. Museli jsme projít popisy všech

známých druhů a pak podle klíčových znaků zemivku napasovat tam, kam patří. Obvykle se s jinými stonožkami tolik netrápím,“ svěřil se Tuf. Zemivku našel před dvěma lety, její určení ale odkládal. Nyní už zjištění obou badatelů přijal a potvrdil vědecký svět, a to díky publikování článku v odborném časopise.

Na olomouckém Výstavišti Flora našli zoologové jedinou samici. Předpokládají však, že v té době se tam mohlo vyskytovat více jedinců. V současnosti tam už patrně nejsou. „Odebíráme tam vzorky poměrně pravidelně, ale na tuto zemivku jsme už nenarazili. Skleníky jsou určeny pro pěstování exotických rostlin a floristé se je snaží ochránit před různými škůdci. Používají různé prostředky ale bohužel zabijí obvykle všechno, takže fauna v těchto půdách bývá chudá. My jsme měli zřejmě štěstí v tom, že jsme zemivku našli brzy po jejím transportu,“ vysvětlil Tuf.

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová, Bohumil Vaněk

portrét

A woman with blonde hair, wearing a white winter jacket with a fur-lined hood, a red scarf, light blue jeans, and white boots, is sitting in a motorized wheelchair. She is smiling at the camera. The wheelchair is white and black, with large rear wheels and smaller front wheels. The background is a modern building with a glass facade reflecting the sky and surrounding environment. The ground is paved with light-colored tiles.

Veronika Vítková
doktorandka právnické fakulty

Veronika Vítková (*1987)

V roce 2013 ukončila magisterské studium oboru Právo a právní věda na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Vzápětí zde zahájila doktorské studium. Třetím rokem je posluchačkou oboru Teoretické právní vědy – občanské právo. Její školitelkou je bývalá děkanka profesorka Milana Hrušáková. V rámci studia se zúčastnila řady mezinárodních konferencí s vlastními příspěvky. Příležitostně vedla výuku předmětu Řešení konfliktů a mediace pro studenty Právnické fakulty Univerzity Palackého.

Má za sebou více než dvoutletou pracovní zkušenost ve společnosti FORCORP GROUP, s.r.o., kde externě poskytovala právní rady. Zkušenosti sbírala i na stáži na Okresním soudu v Šumperku, kde několik měsíců pracovala na občanskoprávním oddělení pod vedením předsedkyně soudu. Má za sebou například vzdělávací kurzy Výcvik v mediaci, Prohlubování mediačních dovedností nebo seminář Veřejné zakázky – Taktika napadení zadávacího řízení.

Ve svém volném čase se zajímá o kulturu, psychologii, cestování. Je aktivní v podpoře integrace osob se zdravotním postižením.

Veronika se zúčastnila expedice v Itálii a Rakousku, kde si mohla vyzkoušet rafty či horskou turistiku.

„Žádné postižení neexistuje. Je přirozené, že každý člověk má jiné názory, vlastnosti, potřeby a stejně tak různé tělesné možnosti. To, že někdo nevidí nebo nechodí, neznamená, že je postižený. To jen společnost mu dala takovou nálepku. To společnost vytváří postižení,“ tvrdí Veronika Vítková, doktorandka právnické fakulty.

Když jsme si na uvítanou podávaly ruce, seděla přede mnou sympatická usměvavá blondýnka na elektrickém vozíku. Když jsme se loučily po zhruba hodinovém povídání, bylo tomu stejně. Stále usměvavá. Ve skutečnosti byl mezi oběma zdvořilostmi až nepopsatelný rozdíl. Za tu chvíli jsem poznala mladou ženu, které vážná nemoc nedovolí pevnější stisk ruky a odmala ji připoutala na vozík. Současně jsem se setkala s mladou ženou, která odmítá být falešnou motivací pro zdravé lidi. Ženu, která je až neskutečně houževnatá, aktivní, má jasné názory a umí dosáhnout toho, po čem touží. Tak například právě teď sbírá podklady pro svou disertační práci v Liverpoolu.

Proč práva?

Veronika Vítková odmala trpí vážnou svalovou nemocí. Asistenta potřebuje čtyřicet hodin denně. Bez pomoci si nic nepodá, nenají se, neoblékne, v noci neotočí. Přesto se necítí nijak odlišně. „Kdyby například existoval bezbariérový přístup na potřebných místech nebo kdyby byla státem zajištěna osobní asistence v takovém rozsahu, který je k nezávislému a normálnímu životu potřeba, nebyl by mezi mnou a ‚zdravým‘ člověkem vůbec žádný rozdíl,“ říká osmadvacetiletá doktorandka. V patnácti si řekla, že by chtěla být právnickou. Dodnes přesně neví, kde se ten nápad vzal.

„Myslím, že jsem tehdy přemýšlela i o tom, abych se jednou dokázala postarat sama o sebe. Když budu mít vystudovanou školu, získám dobrou práci a budu se moci rozvíjet. V takové situaci si tu pomoc zajistím, a to i po stránce finanční. Zkrátka být soběstačná mentálně je pro mě strašně důležité.“

Při výběru vysoké školy sehrála roli i vzdálenost. Při magisterském studiu trávila Veronika denně dvě hodiny v autě. Z rodného Postřelmova na Šumpersku do školy a zase zpátky ji vozili rodiče. „Jednoduché to nebylo, ale zvládnout se to dalo.“ Už v roce 2007, kdy nastoupila, byla fakulta plně bezbariérová. A pokud se vyskytl nějaký problém v rámci univerzity, řešila ho společně s Centrem podpory studentů se specifickými potřebami. To jí také zajišťuje asistenta do výuky.

Magisterským titulem studium Veroniky Vítkové neskončilo. Roli v dalším jejím směřování sehrály kurzy mediace, kurzy zaměřené na mimosoudní řešení sporů, jehož cílem je dohoda. „Hodně mě to téma zaujalo. Řekla jsem si, že by bylo fajn se tomu věnovat na akademické půdě.“ V té době ji více poznala i tehdejší děkanka práv Milana Hrušáková, dnes Veronikina školitelka v rámci doktorského studia. „Na výcviku jsem nejprve přednášela a potom dohlížela, jak si účastníci prakticky zkoušeli jednu mediaci. Zaslala jsem, do jaké míry se Veronika za sto hodin naučila zásadní úkony mediátora. Jakým způsobem a s jakou autoritou jednala,“ vzpomíná Hrušáková. Pod jejím dohledem Veronika pracuje třetím rokem na disertační práci nazvané Alternativní řešení sporů v rodinných věcech.

Pět měsíců v Liverpoolu

Co by to ale bylo za doktorské studium bez zahraniční zkušenosti? A psát disertační práci okleštěnou jen českým právním prostředím? „To jsem samozřejmě nechtěla. Řekla jsem si, že ani vozík mi v tom nezabrání.“ Začala úzce spolupracovat se zahraničním oddělením právnické fakulty, s oddělením mezinárodních vztahů při rektorátu a také se zmiňovaným Centrem podpory studentů se specifickými potřebami. „Na Veronice bylo od počátku vidět, že ví, co chce. Mnozí studenti tápou s motivací. Ona ne. Je vzorná a jde si za svým. Stejně jako je výjimečná ona, byla výjimečná i spolupráce s ní,“ říká vedoucí zahraničního oddělení právnické fakulty Rada Kuncová.

Nejprve se Veronika snažila dostat na pracovní stáž do Evropského parlamentu, která byla speciálně určena studentům s handicapem. Nevybrali ji. „Zklamalo mě to, ale neodradilo,“ přiznává Veronika. Zkoušela dál. Vzhledem k obsahu své disertační práce se zaměřila na Anglii, kde se mediace v praxi hojně a úspěšně uplat-

ňuje. Volba padla na právnickou fakultu liverpoolské univerzity, pětíměsíční studijní stáž na partnerské škole. Přípravy trvaly zhruba rok. Složitě bylo najít asistenty i vhodné ubytování. „Potřebuji pomáhat téměř se všemi každodenními úkony. Pět měsíců a čtyřicet hodin denně to jeden člověk nemůže zvládnout. Hledali jsme asistenty od Prahy přes Brno, vyvěšovali jsme inzeráty všude možně. Nakonec se u mě v Liverpoolu vystřídá pět studentů z Centra aplikovaných pohybových aktivit při fakultě tělesné kultury naší univerzity, ke kterým se přidá ještě jeden anglický asistent.“ Veronika odletěla do Liverpoolu v polovině února. Zvýšené náklady, které souvisejí s jejími speciálními potřebami, například s již zmiňovanou osobní asistencí, částečně zaplatil grant z programu Erasmus+. Výrazně přispěly Centrum podpory studentů se specifickými potřebami a právnická fakulta.

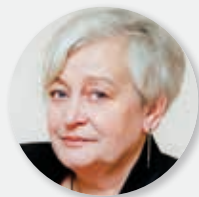
S vozíkem i do hor

Z Liverpoolu se Veronika Vítková vrátí v červenci. Doma se ale příliš neo-

hřeje. Už v září by chtěla vycestovat znovu. Tentokrát na dva měsíce do Bruselu. Uspěla totiž ve výběrovém řízení na stáž u europoslankyně Olgy Sehnalové. „Jsou to všechno pro mě velké výzvy. Těch příležitostí si nesmírně vážím. Je za tím spousta práce jak mé, tak lidí, kteří mi pomáhají. Na druhou stranu si stojím za tím, že to, že jsem handicapovaná, neznamená, že nemůžu při studiu cestovat.“

Když při povídání přijde řada na její sny a životní plány, má jasno. „Mou nejbližší metou je úspěšné dokončení doktorského studia. Pracovně se pak vidím v oblasti mediace, rodinného práva, případně ve sféře veřejných zakázek,“ přiznává. A když zrovna nestuduje paragrafy, zajímá se o kulturu či psychologii. Snaží se být aktivní a akční zároveň. Tak například vloni se účastnila sedmidenní Expedice Přes Bar v Itálii a Rakousku, kterou pořádali studenti katedry aplikovaných pohybových aktivit. Veronika si mohla vyzkoušet rafty či horskou turistiku. A i tam si plnila své sny...

„Žádné postižení neexistuje. Je přirozené, že každý člověk má jiné názory, vlastnosti, potřeby a stejně tak různé tělesné možnosti. To, že někdo nevidí nebo nechodí, neznamená, že je postižený. To jen společnost mu dala takovou nálepku. To společnost vytváří postižení.“

Milana Hrušáková

profesorka, katedra soukromého práva a civilního procesu

Veroniku Vítkovou si pamatuji ještě jako studentku magisterského oboru, kdy jsem ji vídávala na společenských akcích našich studentů – aktivní blondýnka na vozíku. Později za mnou přišla, že by měla zájem o doktorský studijní program, což jsem velice ocenila. Od té doby jsem její školitelkou. Studium zvládá úžasně, velice dobře se mi s ní spolupracuje. Jsem ráda, že se jí podařilo vyjet na studijní pobyt, byť organizace a finanční zajištění byly velmi náročné. Pevně věřím, že zahraniční stáž přispěje k úspěšnému dokončení její disertační práce a bude přínosem i pro její pracovní uplatnění.

Lucia Pastieriková

ředitelka Centra podpory studentů se specifickými potřebami při UP

Hned po prvním telefonickém rozhovoru s Veronikou Vítkovou mi bylo jasné, že mám co dočinění s člověkem, který si jde vždy přímo za svými cíli a sny bez ohledu na náročnost cesty, která je před ním. I když naše univerzitní centrum poskytuje v současnosti služby téměř dvěma stovkám studentů se specifickými potřebami, Veronika patří k těm, kteří mají nejtěžší formu postižení. I navzdory této skutečnosti je její schopnost se nevzdávat a směřovat dopředu velice obdivuhodná a může být inspirací pro každého z nás.

úspěchy

Žitkovskou bohyni si poslechl i skladatel Vladimír Franz. Janu Vičarovi složil poklonu

Moravská filharmonie představila olomouckému publiku v premiéře Žitkovskou bohyni. Orchestrální fantazii pro symfonický orchestr s mezzosopránovým sólem složil Jan Vičar z Univerzity Palackého.

„Byl to opravdu silný a krásný zážitek. Oblouk nesoucí a neopouštějící napětí zjevující se a zpřítomňující se síly země – jako by se páčila pole mezi mokřými bloky vápence – a člověk tu energii bral, měnil v nástroj a směřoval ji. Krása!“ Tak zhodnotil po koncertě Žitkovskou bohyni skladatel

a malíř Vladimír Franz. Komponista Jan Vičar z katedry muzikologie filozofické fakulty ji dokončil v září 2015. S tradicemi moravských Kopanic a žitkovských bohyní se seznámil už v roce 2004, když pro chlapecko-mužský sbor Boni pueri komponoval cyklus K horám.

Sedmnáctiminutový celek není dílo folklorní, využívá naopak soudobých kompozičních postupů a podle autora je zvláštností orchestrální instrumentace i využití ženského hlasu. Dílo je složeno ze čtyř kon-

trastních částí, které jsou v partituře označeny jako Žitková, Vyškovec, Zaříkání bouře a Chabová.

„Orchestrální fantazie Žitkovská bohyně je inspirována přírodou Bílých Karpat a literárními pracemi kněze Josefa Hofera, národopisce Jiřího Jílíka a spisovatelky Kateřiny Tučkové. Právě její sugestivní bestseller mi téma připomněl,“ přiblížil vznik díla Jan Vičar. Se všemi účinkujícími v Redutě byl velmi spokojený. (map)

Speciální pedagogové mají po pětadvaceti letech nový výkladový slovník

Pedagogická fakulta se může pochlubit novým knižním titulem, na který čekali zájemci o speciální pedagogiku i studenti oborů a profílaci na učitelství více než dvacet let. První porevoluční Slovník speciální pedagogiky je na světě a pomůže každému, kdo se chce lépe zorientovat v termínech nebo metodách přístupu k lidem s handicapem nebo zdravotním či sociálním znevýhodněním. Slovník vytvořil kolektiv autorů pod vedením profesora Milana Valenty

z Ústavu speciálněpedagogických studií.

„Speciální pedagogika je dnes něco jiného, než jsem studoval jako posluchač pedagogické fakulty v Olomouci v osmdesátých letech. Proměnila se jak teorie, tak i praxe, protože se změnila filozofie přístupu k osobám s postižením či omezením,“ řekl Milan Valenta, který u svých studentů klade důraz nejen na nezbytné teoretické znalosti, ale také na rozvoj sociálně-personálních vlastností a dovedností.

Publikace by podle něj neměla chybět v žádné knihovně studenta speciální pedagogiky ani učitele, který sleduje nejnovější trendy českého školství. Podle loňské novely zákona totiž mají všechny děti se speciálními vzdělávacími potřebami právo na poskytování podpůrných opatření ve škole. S tím souvisí také nová terminologie. Výkladový slovník tak nabízí abecedně řazená hesla, přičemž jednotlivé pojmy jsou doplněny termíny v angličtině a němčině. (map)

Olomoučtí odborníci získali certifikaci unikátní oxfordské metodiky

Porozumět zkušenostem nemocných a poskytnout podporu lidem s obdobným problémem umožní excelentní mezinárodní metodika, jejíž českou verzi dokončili odborníci z Institutu sociálního zdraví (OUSHI) cyrilometodějské teologické fakulty. Díky nim získala metodika certifikaci pro Českou republiku.

Metodika DIPEX vyvinutá Health Experiences Research Group na univerzitě v Oxfordu je založena na hloubkových rozhovorech s pacienty s konkrétní diagnózou. Jejich výpovědi jsou podrobeny kvali-

tativní obsahové analýze, poté zveřejněny v přehledné struktuře na webových stránkách a dostupné pro širokou veřejnost. Nemocný tak může sdílet své problémy s lidmi v obdobné situaci. „Je pro něj uklidňující vědět, že jsou kolem lidé, kteří procházejí stejnou zkušeností,“ zdůraznil vedoucí výzkumného týmu OUSHI a děkan fakulty Peter Tavel.

Možnosti využití metodiky v Česku ověřili olomoučtí odborníci při analýze problematiky aktivního stárnutí. Na základě kvalitativní analýzy rozhovorů za-

měřených na subjektivní prožívání stáří zachytili faktory, které seniorům pomáhají ke smysluplnému naplnění života. Výsledky jsou dostupné na webových stránkách www.hovoryozdravi.cz. Postupně na nich budou přibývat moduly paliativní péče, kardiovaskulárních onemocnění, demence nebo rakoviny.

Modifikaci dokončil tým OUSHI v rámci projektu Metodika DIPEX v oblasti aktivního stárnutí podpořeného TA ČR. Česká verze posléze získala certifikaci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. (map)

Olomoucký hattrick: Ceny ministra zdravotnictví pro Jiřího Bártka, Davida Školoudíka a Jiřího Galla

Tři ze sedmi ocenění ministra zdravotnictví putovaly v závěru loňského roku do Olomouce. První cenu obdržel tým Jiřího Bártka z Ústavu molekulární a translační medicíny (ÚMTM), čestná uznání získaly skupina vědeckého pracovníka Ústavu ošetrovatelství fakulty zdravotnických věd Davida Školoudíka a tým vedený přednostou Ortopedické kliniky lékařské fakulty Jiřím Gallem.

Hlavní cenou za zdravotnický výzkum a vývoj pro rok 2015 odměnila Vědecká rada Interní grantové agentury MZ excelentní výsledky dlouhodobého výzkumu mozkových nádorů. Olomoucký tým Jiřího Bártka, který vede mezinárodní laboratoř Cell Cycle and Cancer v Kodani a jeden z výzkumných programů olomouckého ÚMTM, odhalil příčiny selhávání používané terapie jednoho z nejagresivnějších typů mozkových nádorů – glioblastomu. Na úspěšném řešení projektu spolupracovali také přední odborníci z Ústavu molekulární patologie a Neurochirurgické kliniky Lékařské fakulty Univerzity Palackého.

„Ve výzkumu terapeutické rezistence glioblastomů jsme objevili mechanismus, kterým se kmenové buňky nádoru dokáží adaptovat na tzv. anti-angiogenní léčbu, která cíleně zamezuje novotvorbě cévního řečiště rostoucího nádoru. Ta je nezbytná pro růst a agresivní chování nádorových buněk,“ uvedl Bártek. Objevený mechanismus vědci dokázali experimentálně zablokovat, a tím silně zpomalit růst lidských glioblastomů transplantovaných na myším modelu.

Za ještě nadějnější považují odborníci objev nového typu závislosti kmenových buněk glioblastomu, který lze využít k jejich cílenému zabíjení. Zjistili, že kmenové buňky nádoru trpí větším oxidativním poškozením svého genomu – DNA – než buňky nenádorové. „V důsledku této závislosti je glioblastom více citlivý k novému typu léčby pomocí tzv. inhibitoru enzymu PARP, který je klíčový právě v opravách oxidativních změn DNA,“ vysvětlil Martin Mistrík, jeden ze spoluřešitelů z ÚMTM, který cenu převzal za oceněný tým.

David Školoudík obdržel čestné uznání jako hlavní řešitel výzkumného projektu

zaměřeného na snížení rizika mozkového infarktu pomocí terapeutického ultrazvuku neboli sonolýzy během zákroku na krčních tepnách. „Výsledky prokázaly, že sonolýza reprezentuje nadějnou metodu léčby nejen u pacientů s akutní ischemickou cévní mozkovou příhodou, ale také u pacientů podstupujících intervenční výkon na karotických tepnách,“ objasnil David Školoudík.

Stejně ocenění si odnesla skupina Jiřího Galla za unikátní přínos k terapii odlučování kloubních náhrad. Na molekulárním výzkumu mechanismů periprotetické osteolýzy – nejčastější příčiny komplikací při náhradách kyčelního kloubu – spolupracovali kromě olomouckých ortopedů také vědci z Ústavu imunologie a Ústavu histologie a embryologie LF UP. „Věnovali jsme se také rozdílným, které probíhají u asepticky odloučené endoprotézy kyčle a kolena,“ uvedl Jiří Gallo. „Za nejvýznamnější zjištění považujeme nález rozdílné exprese konkrétních proteinů v kyčli a koleni, které regulují kostní buňky zodpovědné za změny v kostech,“ doplnila spoluřešitelka Eva Kriegová. (mav)

Vědecká rada Interní grantové agentury Ministerstva zdravotnictví ČR udělila celkem tři Ceny ministra a čtyři čestná uznání. Slavnostní akt se za účasti ministra Svatopluka Němečka uskutečnil v Martinickém paláci v Praze při příležitosti výročí narození J. E. Purkyně.

Chemik Pavel Hobza je opět mezi nejcitovanějšími vědci světa

Chemik Pavel Hobza, který vedle Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR působí také na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého a v Regionálním centru pokročilých technologií a materiálů (RCPTM), potvrdil svoji pevnou pozici mezi světovou vědeckou elitou. Již podruhé se v oboru chemie dostal mezi jedno procento nejcitovanějších vědců světa.

Výběr Highly Cited Researchers 2015 obsahuje přes 3100 jmen nejvlivnějších vědců z oblasti přírodních a společenských věd, jež jsou rozdělena do 21 vědních oborů. Seznam vzniká na základě analýzy údajů o citacích v databázích Web of Science a InCites. Profesor Hobza v něm figuruje již druhým rokem.

„Vnímám to jako potvrzení skutečnosti, že projekty, které řešíme, jsou stále velmi aktuální. Velký citační ohlas svědčí o tom, že naše řešení jsou správná a ukazují směr, kterým by se tento vědní obor měl v budoucnu ubírat. Mám skvělé spolupracovníky a díky bohu stále i svěží nápady. A k tomu také trochu štěstí,“ uvedl Hobza, jenž je světovou kapacitou v oblasti výpo-

četní a teoretické chemie. V současné době se věnuje zejména počítačovému navrhování nových léků. Bez bílého pláště, zato s pomocí supervýkonných počítačů, dokáže modelovat interakci léku s organismem a díky různým modifikacím molekul zvyšovat jeho účinek. „Začínáme také velký projekt, který by se dal nazvat Nekovalentní funkcionalizace grafenových a jiných povrchů. Z toho projektu mám velkou radost a hodně si od něho slibujeme,“ doplnil Hobza.

Proslulost vědec získal především díky objevu nepravé vodíkové vazby, jímž vzbudil obrovský rozruch ve vědecké obci a kvůli němuž se dokonce musely přepisovat učebnice. Do té doby se totiž předpokládalo, že v oblasti vodíkových vazeb není možné dojít k novým poznatkům. K jeho dalším významným vědeckým počínům patří objasnění role patrových interakcí v DNA a proteinech a také vysvětlení úlohy disperzní energie v biomakromolekulách.

Česko má v prestižním seznamu společnosti Thomson Reuters za rok 2015 čtyři zástupce. V seznamu figurují také Petr Py-

šek a Vojtěch Jarošík z Botanického ústavu AV ČR a kardiolog Petr Widimský z Univerzity Karlovy. Například sousední Rakousko má v seznamu 20 zástupců, Německo dokonce 181. Polsko reprezentují čtyři vědci, Slovensko či Maďarsko nemá žádného zástupce.

Zařazení do elitní společnosti nejcitovanějších vědců si badatelé vysloužili díky velkému množství odborných prací i jejich ohlasu ve vědeckém světě. U Hobzy Web of Science uvádí 526 článků, které se dočkaly více než 30 tisíc citací. Jeho H-index dosahuje 92. Je rovněž laureátem nejvýznamnějšího tuzemského ocenění za vědu Česká hlava a členem České učené společnosti. Profesor Hobza patří k vědeckým oporám katedry fyzikální chemie a Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů. Olomouckým studentům již deset let také představuje špičkové osobnosti české vědy v přednáškovém kurzu Současná chemie. Jeho pozvání v minulosti přijali například předsedové a předsedkyně Akademie věd ČR a v roce 2015 laureáti České hlavy. (srd)

Nejlepším sportovcem Olomoucka je David Klammert

V padesátém ročníku ankety o nejlepšího sportovce okresu Olomouc zvítězil David Klammert. Student fakulty tělesné kultury se vloni stal historicky teprve třetím českým judistou, který vybojoval titul mistr Evropy do 23 let. „Je to můj dosavadní největší úspěch v judu i v životě. Doufám ale, že je to jen mezischod a že mě čeká ještě hodně větších úspěchů,“ komentoval judista.

Plány a cíle rozhodně má. Chtěl by obhájit loňský titul a kvalifikovat se na mistrovství Evropy seniorů. „A i když ta šance je hodně malá, chci se pokusit o zázrak a nominovat se na olympijské hry v Riu. Když to nevyjde, tak pro účast na hrách v Tokiu v roce 2020 obětuji vše,“ nastínil

Klammert. Kromě něj byly na sportovce roku nominovány i další osobnosti spjaté s Univerzitou Palackého, například kanoistka Michaela Fasnerová nebo ploutvová plavkyně Zuzana Svozilová.

V kategorii trenér roku uspěl odborný asistent na katedře rekreologie Rudolf Rozsypal, který v oddílu kanoistiky SK UP trénuje slalomáře. Cenu vnímá především jako povzbuzení do další práce. „Znám spoustu kolegů, kteří by si ocenění zasloužili více. Nicméně bych rád poděkoval svým nadřízeným i spolupracovníkům na fakultě, že mi vycházejí vstříc. Trénování vodního slalomu je totiž časově dosti náročný koníček,“ vzkázal Rozsypal. (vim)

Geoinformatici dostali cenu za nejlepší mapu

Nejlepší mapa roku 2015, která vyšla v odborném časopise Journal of Maps, pochází z Přírodovědecké fakulty UP. Vytvořil ji kolektiv autorů z katedry geoinformatiky jako jeden z výstupů pětiletého výzkumu Klasifikace venkovských obcí.

„Použili jsme relativně novou metodu na neobvyklé téma, využili jsme nový mapový design i moderní geoinformační technologie. Byla to týmová a dlouhodobá práce. Ocenění se netýká jen mapy, ale získali jsme ji za kombinaci mapového designu a výzkumu. Nevím o tom, že by se tento úspěch povedl někomu jinému z Česka,“ řekl jeden z autorů Vít Pászto. Spolu s ním se na výzkumu podíleli Pavel Tuček, Alžběta Brychtová, Lukáš Marek, Jaroslav Burián a tehdejší student Jiří Sedoník.

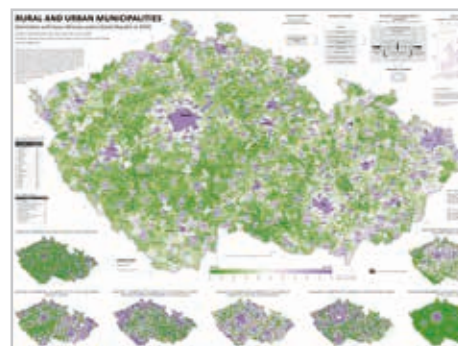
Dosavadní klasifikace obcí prováděné zejména na základě jejich velikosti či hus-

toty zalidnění olomoučtí geoinformatici nepovažují za dostatečné. Využili proto data od Českého statistického úřadu, ale zpracovali je s využitím fuzzy metod, které zjednodušeně řešeno dokáží smazat ostré hranice mezi jednotlivými kritérii. Míru příslušnosti k venkovu stanovovali u všech zhruba 6250 tuzemských obcí pomocí sedmi vstupních indikátorů.

„Neřešili jsme víceméně zodpovězenou otázku, kde je venkov. Ale dokážeme míru příslušnosti k venkovu kvantifikovat,“ objasnil Pászto. Z tohoto pohledu se nejvíce „venkovské“ obce nacházejí na periferii či styku krajů ve velké vzdálenosti od velkých měst. Naopak nejtypičtějšími městy jsou kromě Prahy například i Říčany nebo Brandýs nad Labem.

Podle geoinformatiků má jejich metoda velký potenciál pro uplatnění v praxi. „Ide-

ální by bylo, kdyby se brala v potaz například v různých strategických dokumentech týkajících se venkova,“ uvedl Pászto. Oceněním jejich práce nekončí, v příštích letech se chtějí zaměřit na klasifikaci evropského venkova. (srd)

jazykové okénko

Slovní spojení *jako takový* ve větách, ve kterých se referuje o podstatě nějakého jevu nebo osobnosti, bývá někdy hodnoceno jako zbytečné, vycpávkové nebo dokonce neústrojné. Ve veřejné komunikaci, zejm. v publicistickém a v odborném stylu, se vyskytuje poměrně často – objevují se věty jako *Každý vrah je vysoce nebezpečný a jako takový by měl být zcela izolován od společnosti*. Nebo: *Justice, respektive stát jako takový, přesvědčivě dokázal, že není schopen si poradit*. Anebo: *Kunderova Nesmrtelnost totiž není román jako takový*. Velice mě překvapilo, když jsem listoval starými ročníky časopisu Naše řeč a v jednom čísle z r. 1918, tedy v sešitku téměř stoletém, jsem našel článek právě na toto téma – autor kritizoval věty typu *Venkovští lidé všude si váží učitele jako takového*. Hlavním argumentem, proč slovní spojení *jako takový* v kultivované češtině nemá co dělat, byl tehdy v r. 1918 fakt, že se v němčině ve stejném významu a se stejnou oblibou užívalo přesného ekvivalentu *als ein solcher*. Je opravdu téměř jisté, že slovní spojení *jako takový* je jedním z mnoha jazykových pozůstatků mnohasetletého soužití češtiny a němčiny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Takových příkladů česko-německé „stejnotvarosti“ ve frazeologii, stavbě vět i ve stavbě slov žije ostatně dosud velmi mnoho, srov. např. *bezprostřední* – něm. *unmittelbar*, *palčivá otázka* – něm. *brennende Frage*, *pod vlivem nemoci* – něm. *unter dem Einfluss des Krankheits*, *za žádnou cenu* – něm. *um keinen Preis*.

Námítky anonymního kritika češtiny z r. 1918 byly jistě opřeny spíš o jeho české vlastenectví než o cokoli jiného. Šlo o to zbavit češtinu toho, v čem ji němčina, jak se věřilo, pokazila. Ale o pár let později, když se na počátku 30. let 20. století rozvinula moderní česká teorie spisovného jazyka, se lingvisté na podobné jevy dívali už jinak. O tom, co do češtiny patří nebo nepatří, totiž rozhoduje (vedle kompatibility s českým jazykovým systémem) spíš to, jak daný jazykový jev slouží, jak funguje – rozhodně tedy ne fakt, odkud konkrétní jev pochází nebo čemu se podobá. Věty typu *Kunderova Nesmrtelnost není román jako takový* podle všeho fungují dobře. Odkazují, a to celkem stručně a výstižně, na samotnou podstatu toho, o čem se mluví nebo píše: *vrah jako takový, stát jako takový, román jako takový*. Proto se podobným užitím slovního spojení *jako takový* nemusíme vyhýbat. Myslet bychom měli jenom na to, aby se monotónně neopakovala v každé větě – aby nepřestala fungovat a aby se z nich nestalo klišé.

—
Rčení „To není nic nového pod sluncem“, které se objevuje už ve starozákonní knize Kazatel (1. kapitola, 9. verš), lze vztáhnout i na mnoho jevů z oblasti jazykové kultury. Některé „prohřešky“ proti kultivovanému vyjadřování, které jsou dnes pokládány za důkaz úpadku veřejné komunikace, byly kritizovány třeba už před sto lety. Např. slovní spojení jako takový.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Rektor ocenil nejlepší práce studentů a akademiků

Celkem 80 ocenění rozdál Jaroslav Miller při slavnostním ceremoniálu v aule pedagogické fakulty. Předání studentských Cen rektora a Čestných uznání pro autory monografií patřilo k vrcholům letošního programu Akademických dnů konaných v duchu 70. výročí obnovení Univerzity Palackého.

Ceny za nejlepší bakalářské a magisterské práce získalo 23 studentů z různých fakult. Nejsilnější zastoupení měly přírodovědecká a filozofická fakulta. Fakultu tělesné kultury reprezentovalo dvanáct studentů, kteří obdrželi Cenu

rektora pro nejlepší sportovce v disciplínách ploutvové plavání, házená, judo, estetická gymnastika nebo alpské lyžování. Jedno ze dvou prvních míst obsadila členka českého reprezentačního šachového týmu, několikanásobná mistryně České republiky a držitelka nejvyššího šachového titulu Woman Grand Master Tereza Rodštejnová, posluchačka navazujícího magisterského studia Rekreatologie (na snímku uprostřed).

Čestná uznání rektora za rok 2015 obdrželi autoři publikací reprezentujících nejvýznamnější knižní produkci členů akademické obce. Ocenění si odneslo celkem 45 osobností. „Když se autoři odborných prací sejdou na jednom místě, jak je tomu právě v dnešní slavnostní den, ukáže se, že dohromady tvoříme univerzitní obec s širokým zá-
běrem vědeckých zájmů,“ zdůraznil rektor Jaroslav Miller. (mav)

Udělejte správnou věc, darujte krev s UP

Univerzita Palackého podporuje dobrovolné dárcovství krve. Pro své studenty, akademiky i zaměstnance společně s Fakultní nemocnicí Olomouc připravila celoroční soutěž Daruj krev s UP. Do druhého ročníku se zapojilo 510 lidí, kteří darovali 250 litrů krve. Soutěž pokračuje i letos a trvá až do konce roku.

Není to jediný způsob, kterým UP podporuje dárcovství. Již tradičně na začátku letního semestru se v rámci Akademických dnů uskutečňuje také akce Daruj krev s rektorem UP. Letos se jí zúčastnilo 142 dobrovolných dárců. (map)

Univerzita, která patří dětem

Více než stovka dětí se přihlásila do letního semestru Dětské univerzity, kterou pořádá Pevnost poznání společně s fakultami Univerzity Palackého. Během tří měsíců děti zjistí, jaké to je studovat na vysoké škole, dostanou vlastní index, budou chodit na přednášky a konec studia uzavřou promoci. Dětská univerzita vznikla v roce 2007 a je určena dětem ve věku 8 až 12 let. Program je zdarma a zahrnuje deset přednášek z různých oborů. (vys)

foto:
Velená Mazochová
Milada Hronová
Eva Hobzová

Vědecká centra čile publikují a o jejich práci je ve světě zájem

Vědecká centra Univerzity Palackého patří mezi 48 novými tuzemskými vědeckými pracovišti, která vznikla z evropských peněz, mezi publikačně nejaktivnější. Hodnocení provedly Lidové noviny, které obdobný žebříček přinesly i v prosinci 2014. První místo obhájil Středoevropský technologický institut (CEITEC – 2454 studií a 12 464 citací). Hned za ním se umístilo olomoucké Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů, které se může pochlubit 1343 stu-

diemi. Oproti brněnským kolegům mají zdejší vědci na svém kontě více citací – skoro 19 000. V Ústavu molekulární a translační medicíny, jenž je v žebříčku na čtvrté příčce, vzniklo 502 studií s 4 580 citacemi. Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum skončilo na šesté pozici. Jeho výzkumníci zpracovali 472 článků, které se dočkaly 4 091 citací. Olomoucká centra po přepočtu dodávají z celkové sumy nových center 23,7 procenta článků a 45,7 procenta citací! (srd)

Výstava připomíná atmosféru obnovení Univerzity Palackého před 70 lety

Události, které před 70 lety provázely znovuoobnovení druhé nejstarší univerzity v České republice, přibližuje výstava připravená ve spolupráci Knihovny a Archivu Univerzity Palackého. Expozice umístěná v prostorách recepce a noční studovny v přízemí Ústřední knihovny ve Zbrojnici je určena zejména studentům. „Zvolili jsme proto prostor, který je přístupný téměř 24 hodin denně. Návštěvníci by měli získat základní povědomí o obnovení univerzity v roce 1946 a spojit si jména jako Fischer, Smetana nebo Vejvodský s konkrétními tvářemi,“ řekl Jindřich Juráš z Knihovny UP.

S počátky novodobé historie olomoucké univerzity se zájemci seznámí prostřednictvím reprodukcí archivních dokumentů, ukázek z dobového tisku a fotografií, které se nacházejí ve fondech univerzitního archivu. Zachycují období od schválení zákona o obnovení UP až po příjezd prezidenta republiky Edvarda Beneše do Olomouce a slavnostní otevření 21. února 1947. „Výstava, která je k vidění do konce roku, seznamuje s klíčovými daty obnovení olomoucké univerzity a prezentuje osobnosti, které stály u jejího zrodu,“ doplnila ředitelka Archivu UP Renata Klvačová. (mav)

FILMOVÉ TRHÁKY #AF051

Texty: Martina Bubíková, Ondřej Čížek

Grafika: Radim Měsíc

Festival zahájí dechberoucí 3D z africké divočiny

Loni to byli roztomilí **Pidiobři** s hlasem Jiřího Lábuse, letos dobrodružná exotická **Wild Africa** s dabingem populární české herečky **Elišky Balzerové**. Zahajovací projekce 51. ročníku **Mezinárodního festivalu populárně-vědeckých filmů** bude opět patřit formálně dokonalému snímku ve formátu 3D a z produkce zavedené **BBC Earth**.

Klíčovým průvodcem celým kontinentem je... voda! Od zasněžených vrcholů hor se kamera přenáší do vyprahlých nížin, kde všechny živočišné druhy dennodenně bojují o holý život. Společně se slony budete koryty vyschlých řek putovat za životodárným jezerem, které ovšem zase skrývá smrtelné nebezpečí pro jiná zvířata. Navštívíte vlhkostí oplývající deštné pralesy a zároveň i jednu ze zcela nejvyprahlejších pouští na Zemi.

Právě tady odhalíte taktiky, jež zdejší obyvatelům pomáhají přežít další úporný den. Pestrá variace prostředí a především vypilovaný styl se srozumitelným, efektním i efektivním využitím 3D technologií zajišťují skutečně mocný vizuální zážitek.

Uvidíte dokument, který vám změní pohled na svět

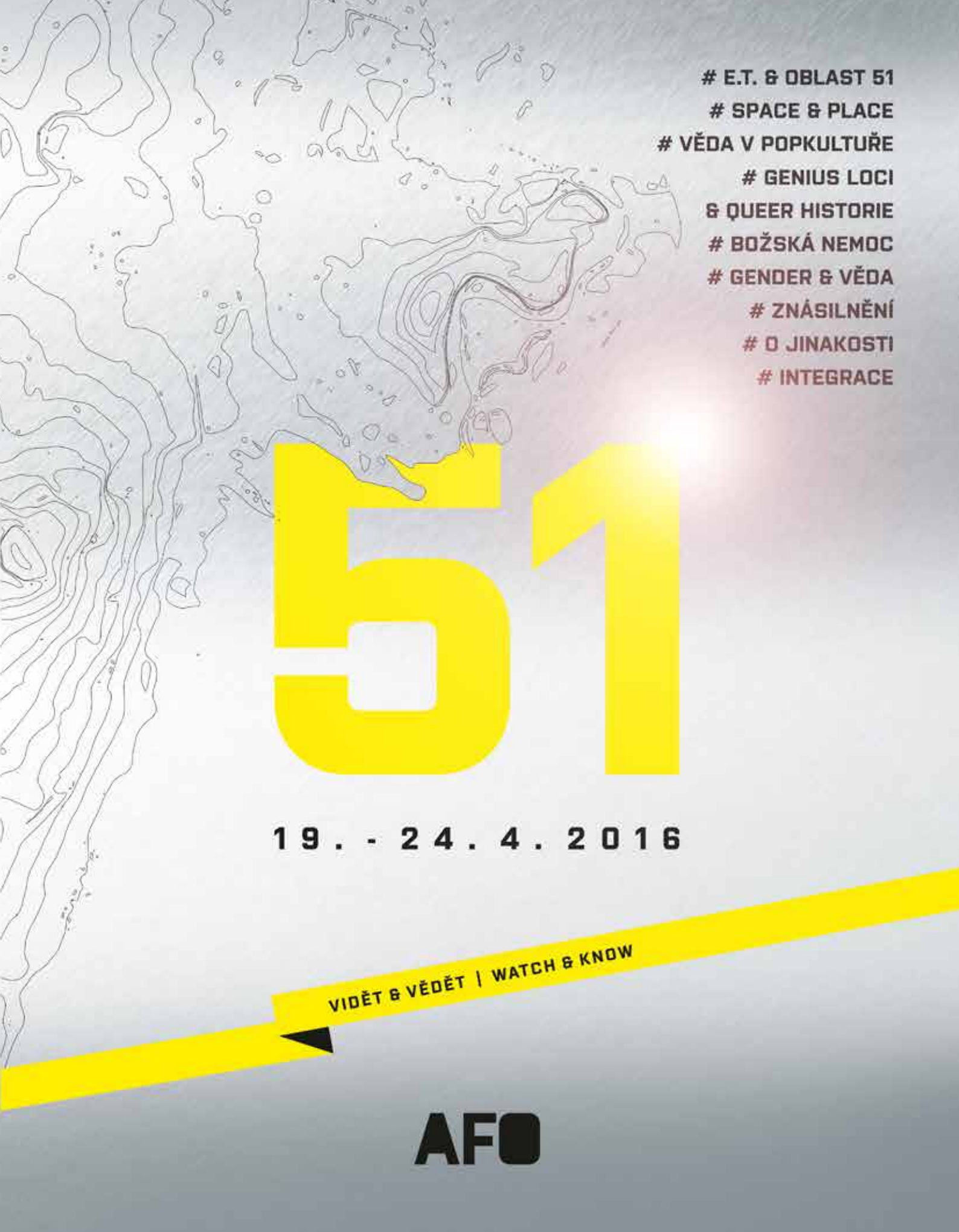
Svého zvláštního uvedení mimo soutěžní sekce se na AF051 dočká mrazivý snímek **Racing Extinction** o vymírajících druzích zvířat. Dokument s oscarovým potenciálem je k vidění jen na hrstce světových festivalů, Academia Film Olomouc jej exkluzivně představí středoevropským divákům.

Unikátní počín režiséra **Louieho Psihoyose**, oceněného Oscarem za předchozí film **Zátoka**, je silný zejména díky svému širokému tematickému rozptylu. Vizuálně se zase rozpráhne od investigativních záběrů skrytou kamerou až po technicky vytříbeně zachycené obrazy ohrožených zvířat.

Tematicky zahrnuje celosvětové palčivosti jako je globální oteplování, okyselování oceánů i lokální problematiku vymírání ohrožených druhů.

Znečišťování ovzduší přitom pojímá jako stejně zásadní problém, jakým je smrt posledního samečka ptačího druhu *moho*. **Racing Extinction** tím naléhavě zdůrazňuje fakt, že i za nepatrnou změnu má zkrátka cenu bojovat. Louie Psihoyos coby fotograf **National Geographic** věří v sílu a sdělnost obrazu, což se rozhodl využít už při demonstraci ústřední myšlenky svého nového opusu. Sestavil tým umělců a environmentalistů, s jejichž pomocí fascinující záběry ohrožených zvířat vypustil z plátna do volného prostoru světové metropole.

Fotografie působivé **videoprojekce na newyorských mrakodrapech** obletěly internet a dohromady s dokumentem samotným apelují na potřebu řešit předložené problémy společnými silami. A hlavně okamžitě.

A stylized topographic map in light gray lines on a light gray background, showing various landmasses and water bodies. A bright yellow sunburst or lens flare effect is positioned behind the large number 51.

E.T. & OBLAST 51
SPACE & PLACE
VĚDA V POPKULTUŘE
GENIUS LOCI
& QUEER HISTORIE
BOŽSKÁ NEMOC
GENDER & VĚDA
ZNÁSILNĚNÍ
O JINAKOSTI
INTEGRACE

51

19. - 24. 4. 2016

VIDĚT & VĚDĚT | WATCH & KNOW

AFO

Herec Jiří Mádl jako moderátor večera, skvělá muzika a plný sál dobře se bavících lidí. To byl letošní **Reprezentační ples Univerzity Palackého** v hotelu NH Olomouc Congress.

text: Veleňa Mazochová, Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

A man with glasses, wearing a dark suit and a white shirt with a red bow tie, stands in profile in the center of a large, empty theater. He is looking towards the right. The theater has rows of red upholstered seats with light-colored wooden frames. The ceiling is white with a pattern of small, dark, circular perforations.

Bud'me rozumní, dávkujme si i nepohodlí

Když mluví, tak se jeho modré oči skoro vpíjejí do toho, kdo mu naslouchá. Jako by se snažil dohlédnout až na dno posluchačovy duše. Aby také ne. Peter Tavel je totiž psycholog a terapeut. A také řeholník a děkan Cyrilometodějské teologické fakulty UP. S kým jiným mluvit o smyslu života, o štěstí, ale i o strachu z prázdnoty?

Peter Tavel (*1966)

Absolvoval obory Pozemní stavby na Vysoké škole technické v Košicích a Psychologie a Teologie na Univerzitě Palackého. Získal psychoterapeutické vzdělání na Pražské vysoké škole psychosociálních studií a roční vzdělání zaměřené na paliativní péči a doprovázení umírajících pacientů v Rakousku. Je profesorem v oboru Klinická psychologie a věnuje se výzkumu psychologie zdraví, gerontopsychologie a spirituality. Od září 2014 vede olomouckou cyrilometodějskou teologickou fakultu jako její děkan. Zároveň zde působí jako vedoucí Institutu sociálního zdraví (OUSHI) zaměřeného na výzkum a vzdělávání v oblasti zdraví se zvláštním důrazem na jeho holistický pohled. Jako řeholník dominikánského řádu působí ve farnostech v okolí rakouského Retzu.

— Žijeme desítky let v míru, patříme k ekonomicky vyspělejší části světa, nedecimují nás žádné epidemie. Máme tedy všechny důvody být šťastni. Přesto, když teď spolu vyjdeme z vaší pracovny na ulici, potkáme spoustu nespokojených lidí. Jak odpoví psycholog na otázku: Proč nejsme šťastni?

Doba, v níž žijeme, nabízí velké množství možností a příležitostí. Ty mohou být zároveň i pastí pro nás samé. Myslíme si, že když naplníme všechny své potřeby a touhy, přinese nám to štěstí. Ukazuje se však, že to tak nefunguje, že to není záruka toho, že budeme zároveň naplnění radostí.

Dobře to vystihl Arthur Schopenhauer. Podle něj existují dva extrémy. V jednom žije člověk ve svých nenaplněných potřebách a v utrpení a není spokojený. Je mu zle, protože trpí. Ve druhém případě má naopak všechny své potřeby naplněné, má vše, co chtěl. Ale spokojený také není. Je mu zle, protože prožívá prázdnotu a nudu. Někdy z toho má i deprese. Moudrost života spočívá podle Schopenhauera v nalezení středu, rovnováhy mezi těmito krajnostmi. Tedy – nežít v utrpení a zároveň si dávkovat určitou askezi.

Dovolte mi příklad. V určitém období po revoluci v roce 1989 ke mně začali chodit na terapii první podnikatelé, kteří bohatli a bohatli, až byli tak bohatí, že si mohli dovolit téměř úplně všechno. Jeden přišel, sedl si a řekl: „Byl jsem střílet slony v Africe, prohrál jsem pár set tisíc v kasině, měl jsem plno žen...“ Dopřál si vše, o čem si myslel, že jeho život naplní. Najednou sedí u mě v křesle a zjišťuje, že má prázdný život. Občas ho ještě vzruší, když jede rychle au-

tem nebo zaletí s manželkou do Paříže pro nový parfém... Ale dál? Člověk má jen jeden žaludek, jedno oko, jedno ucho. Na jedné straně jsme tím omezení a na druhé se neumíme věcmi nasytit.

— Takže jakási nenaplněná naplněnost?

Američtí psychologové dělali výzkum na téma životní spokojenosti lidí, kteří náhle zbohatli – vyhráli třeba v loterii několik milionů nebo zdědili velké peníze. A rázem se jejich životní spokojenost neuvěřitelně zvýšila. Ale co myslíte, jak dlouho jim to vydrželo?

— Krátkodobý pocit štěstí na půl roku?

Přesně. Po šesti měsících byla jejich životní spokojenost na původní hladině. Ne proto, že by všechno utratili, ale jednoduše si naplnili všechny potřeby. I když měli stále dost peněz, míra jejich vnitřní spokojenosti byla stejná jako na začátku. A teď jsme u toho, v čem spočívá umění života: Nenaplnňovat úplně všechny svoje potřeby. Jak radí Schopenhauer, žít někde „mezi“. Mluvil o tom i neurolog a psychiatr Viktor E. Frankl, který prošel koncentračními tábory a na úskalí blahobytu upozorňoval už v době, kdy ještě žádný nebyl. „Mluvme o smyslu života“, říkal, „s tím budou mít lidé problém.“

— Měli bychom si tedy ordinovat trochu nouze?

Měli bychom být rozumní a dávkovat si i nepohodlí. To se snadno řekne. Ale co vybrat? A proč? A k čemu to všechno směřovat?

— Jaký je ten klíč?

Podle Frankla by měly být na vrcholu hodnoty, které mají absolutní rozměr. To, co je krásné, dobré, co je nějakým způsobem obecně platné. Pokud k tomu umíme směřovat a podle toho si skládat další hodnoty, dojdeme naplnění. Křesťané mohou říct, že je to krása s velkým K, dobro s velkým D, že je to Bůh. Platí to ale obecně, pro každého z nás. Co nás přesahuje, to nás naplňuje. Problém je, že tyto hodnoty nenajdeme v sobě. Jsou dál. Dosáhnout jich znamená vyjít „za sebe“, transcendentně se překračovat a hledat. A nacházet. V druhých lidech, v Bohu, ve společnosti.

— To ale není snadná cesta.

To je makačka par excellence. Hned když se člověk ráno probudí, otevře počítač, začne surfovat, zjišťuje, co se kde děje, a spoustu vlastního vzácného času tak věnuje zbytečností, které jej nikam neposouvají. Jako když se dítě točí za štěrchátkem – jednou se podívá tam, podruhé sem, neudrží pozornost. Všude je hromada impulsů a každý křičí: „Já jsem ten pravý! Mě potřebuješ k lepšímu životu! Já ti pomůžu!“ Marketing, politika – všichni o nás zápasí.

Jít tedy za tím, čemu opravdu věřím, je obrovská askese. Musíme se umět koncentrovat, uzavřít se všem těm modrým, červeným, zlatým blikátkům a zaměřit svou pozornost tam, kam opravdu chceme. Nejde přitom jen o to, něčeho se zříct. Ale zříct se něčeho pro něco – pro to, abych mohl dělat to, co sám chci, pro co jsem se já sám svobodně rozhodl.

— To ale předpokládá určitý stav duše, selekci hodnot. Co je tím majákem? Ne každý je věřící...

Něco vám povím. Já jsem teď na vrcholu svého života. Nechci, aby to vyznělo, že jsem narcista. Jen hodnotím stav. Teď se mi daří, jsem manažer, mám kolem sebe výborné tvořivé lidi, mám spoustu nápadů. Nevím, co lepšího by mě ještě mohlo potkat – rektorem být nechci, biskupem také ne, ztratil bych příliš svobody, tohle mi teď vyhovuje.

Ale tak jsem vždycky nežil. Kdepak. Před patnácti lety jsem byl poslán do sedm set let starého kláštera v Rakousku. Měl jsem tam dva stařečky, spolubratry, které jsem dochoval. Můj tehdejší život spočíval v tom, že jsem ráno vstal, otevřel kostel, večer šel na fotbalový trénink, pak měl mši a noc třeba promodlil. Sedm nebo osm let života, kdy se jakoby nic nedělo. Stál jsem celé hodiny u okna, nikomu jsem nechyběl, neměl jsem žádné termíny, nikdo

mi neříkal, kdy nebo proč se mám modlit. Byla to jen a jen moje volba, můj čas. Když si to teď uvědomuju – byla to naprostá koncentrace.

— Byl jste tehdy šťastný?

Šťastný je silné slovo. Dobře mi bylo. A právě proto, že jsem prožil to minulé období bez podnětů, bez rušivých vlivů, dokážu teď tak intenzivně pracovat. Díky tomu „nedělání“ se teď dokážu koncentrovat na to, co je podstatné. To bych nedokázal, kdybych žil celou tu dobu tak, jako teď – durch.

— Jako psycholog pracujete s lidmi, kteří potřebují pomoc. Existuje nějaký recept, který by je mohl přivést zpět k sobě samým, vrátit jim smysl života?

To hlavní, co dělám je, že věřím v člověka. Hluboko v srdci si myslím, že úplně v každém je obrovský potenciál a pokud ho umíte najít a uchopit, najdete poklad.

Přijde ke mně na terapii člověk a řekne: „Udělal jsem spoustu hloupostí, jsem úplně na dně.“ Vyslechnu ho a začnu komunikovat s tím dobrým v něm. Věřím mu, jsem na něj maximálně koncentrovaný a on cítí, že jsem s ním. Často ho tím překvapím, protože ani on není se sebou tak intenzivně, jak jsem s ním já. Když vnímá, že jsem vůči němu pozitivně naladěný a ne-všímám si „ďáblíka“ v něm, té zlé stránky, která si nevěří, která má úzkosti, tak ho ten náš dialog uzdravuje. Sám v sobě se začne dostávat ke svému dobrému jádru, které je pro něj uzdravující. A strachy se začnou vytrácet. To je moje terapie – vidět v lidech to dobré, důvěřovat jim, být tady pro ně. To uzdravuje.

— Možná jsme čekaly nějaký instantní návod na štěstí. Tavel říká: Ráno vstaneš, zasměješ se a už máš dobrý den...

Ne. Taky mívám těžká období. Ale můj optimismus je v tom, že to skončí a že to vím, že to skončí.

— Kam chodí na terapii terapeut?

Mám blízké lidi, kteří mi rozumějí, kteří mne přijímají takového, jaký jsem, a to stačí. K nim si chodím pro pomoc, pro rady, pro názory. Nejvíce mi ale pomáhá, když se dostávám k sobě. Když dám sám sobě prostor a tam se modlím. Můj čas se vlastně ani nedá rozdělit na čas modlitby a čas nemodlitby. Zní to divně, ale prostě vnímám Boha jako součást své osobnosti, svého života, jsem s ním stále a vedu s ním nepřetr-

žitý dialog, ať je mi dobře, nebo zle. Vždycky si říkám: „Bože můj, co jsi to zase na mě vymyslel?“

To je takový vnitřní dialog. Když jdu třeba do sauny a jsem tři hodiny sám nebo jedu lyžovat, tak se těším na to, jak se budu zas více vnímat s Bohem. To je pro mě asi středobod všeho. Já vlastně nevím, jak to všechno funguje. Jen vím, z čeho čerpám, kdo mi dává sílu. Těžko se to vysvětluje, nechci, abych vypadal jako nějaký superman. Ale ptáte se a já upřímně odpovídám. Já věřím, že když Pán Bůh něco bere, dělá to proto, že chce dát něco lepšího. Moc dobře se žije v takové víře.

— Ale člověk se taky musí „přičinit“, být otevřený příležitostem, být připravený a reagovat.

Ano, ta kapacita tam musí být, a je to občas i trochu dobrodružství. Bůh vás stále něčím překvapuje, vždy je nějaká vrstva osobnosti, kde mě „dostane“. Nejde o ukončený proces. I já mám své strachy. Bojím se nemoci. Neumím si představit, že bych trpěl, a vidím to u paliativních pacientů, kteří bez morfia nevydrží ani půl hodiny. Doufám, že kdyby něco takového přišlo, přijde i ta síla.

— Ve vaší knize o Viktoru Franklovi se píše i o smyslu života. Že je to špatně položená otázka – člověk se nemá ptát, jaký je jeho smysl, ale spíše odpovídat, jaký smysl mu dá on sám.

Psal jsem kdysi recenzi na knihu „Čeho před smrtí nejvíce litujeme“, jejíž autorka Bronnie Ware se zajímala o to, čeho lidé před smrtí litují. Shrнула zkušenosti umírajících lidí, paliativních pacientů. Kromě jiného uvedla, že lidi velice litují toho, že vinili druhé za to, že byli nešťastní. A to chci zdůraznit, to je ta moudrost – svůj život máme ve svých rukou my sami. My vedeme ten dialog. Jsme živé bytosti, které život tvoří. A my máme odpovídat na to, co je třeba udělat. Zbytečná energie na obviňování někoho jiného! Nic z toho. Samozřejmě nikomu nemůže být lhostejné, že má za manžela alkoholika nebo že jeho dítě je na drogách. Když už se to ale stalo, je třeba se ptát, co s tím dělat.

Viktor Frankl říká, že člověk je záhadná bytost. Umí stavět koncentrační tábory a plynové komory. Ale je to i bytost, která tam hrdě vstupuje. To obojí v sobě máme. A já spolu s Franklem věřím v tu hrdě vztyčenou hlavu. Věřím té energii, kterou má člověk v sobě, věřím v tu jiskřičku života, kterou v sobě všichni neseme.

Jsem šťastná. Jsem učitelka.

Zvoní. Jsem na jižní Moravě ve Vacenovicích. Stojím na chodbě zdejší základky a netrpělivě přešlapuju před dveřmi označenými cedulkou III. A – Kristýna Vacenovská. Skončila hodina a nic. Nic se neděje. Žádné dítě nerozráží dveře šťastné, že je konec. Opatrně otevírám, nakukuju a vidím mladou, usměvavou učitelku, jak si dál zvesela povídá s dětmi, rozbalují se svačiny, někdo se protahuje... Docela pohoda.

Do vinařského kraje mě zavedla spousta otázek: Jaké to je být učitelem na vesnici? Co fakulta budoucí kantory naučí a co ne? A především – co motivuje mladou ženu k volbě profese, kterou hodně lidí charakterizuje otrápaným vtipem o učitelkách a diagnóze. Odpovědi hledám u Kristýny Vacenovské. Je absolventkou Univerzity Palackého, studovala na pedagogické fakultě učitelství pro první stupeň a speciální pedagogiku. Vyzkoušela si menší školu v Hněvotíně, pak velkou v Hodoníně a od září loňského roku dojíždí z Kyjova „na dědinu“.

Místo sklípku sborovna

Sedím v poslední lavici vedle Natálky, po pravdě trochu přečuhuju a pozoruju drobnou tmavovlásku u tabule. Máme prvouku. Opakuje pro zhruba dvacítku dětí látku z minulé hodiny. Brali neživou přírodu. Opakuje, připomíná, vyvolává. Pomáhá si spoustou příkladů. Když pak probíráme vzduch, dává jednoduché společné cvičení: Nádech! Výdech! Pak vysvětluje, co dýcháme a co vydechujeme. Děcka se baví, zvlášť, když můžou soutěžit, kdo a na jak dlouho zadrží dech.

„Není možné si jednou pro vždy udělat přípravu a z ní pak žít po zbytek učitelského života. Vyvíjí se nejen technologie a učebnice, ale mění se i náhledy na děti.“

Kristýna Vacenovská měla budoucnost nalajnovanou. Maminka je sice zubařka, ale tatínek vinař, dva bratři také vinaři. „Čekalo se, že půjdu na vinařskou školu. Ale já jsem věděla, že chci učit, že jednou budu učitelka.“

Učí pátým rokem a docela přesně si uvědomuje, co jí po skončení fakulty chybělo. „Dodneška bych potřebovala víc didaktiky, tedy toho, jak učit – tipy, triky, finty, ale od praktiků, kteří mají své odučené,“ říká a dodává, že učitel by se měl také pořádkem učit. „Není možné si jednou pro vždy udělat přípravu a z ní pak žít po zbytek učitelského života. Vyvíjí se nejen technologie a učebnice, ale mění se i náhledy na děti.“

Nebýt jen učitelem. Stát se Učitelem

Mění se hodina. Učitelka a žáci jsou stejní. Máme výtvarku. Děti si kreslí a stále se na Kristýnu kvůli něčemu obrací. Je znát, že jí

věří. Ještě ano. Ale za pár měsíců už bude pod jejich permanentní kontrolou. Budou „googlit“ a ověřovat, jestli má paní učitelka pravdu. „Hodně záleží na tom, s jakou skupinou dětí pracujete. Tady na dědině vám opravdu hodně důvěřují. Vždy se ale najde někdo, kdo řekne: Já to znám jinak, to neříkáte dobře. Myslím, že učitel musí umět nejen připustit jiný názor, ale taky umět říct: Já nevím. Zjistím to. Spletla jsem se.“

Další zvonění, další hodina. Kristýna je se třídou celý den. V přestávkách si odběhne pro trochu čaje do malinké sborovny, kde vládne příjemná atmosféra, něco sní a zase se vrací. Docela šichta. Z toho, co mi na začátku našeho společného pracovního dne připadalo jako roztomilé dětské štěbetání, mě začíná bolet hlava. Ona to zvládá s úsměvem. Ptám se, jestli jí nevadí, že se hodně lidí dívá na „pajdák“ skrz prsty. „To jsou předsudky. Přece ten, kdo zažil oprav-

du dobrého učitele, na něj pak vzpomíná celý život. Já jsem takové Učitele měla a chtěla bych se jim přiblížit,“ říká.

Folklor a společenství

Nežije jenom školou, umí relaxovat, běhá, má ráda folklor, kroje. „S manželem máme rádi společnost, chodíme na košty vína, na plesy, zábavy. Jsme náruživí folkloristi. Je moc fajn někam patřit, mít nějaké své společenství.“ A za takové společenství považuje i univerzitu. „Zajímá mě, co se tam děje. Chystáme se s dětmi do Pevnosti poznání, líbí se mi UPoint. A stále mám univerzitu na svém Facebooku mezi přáteli.“

Sedíme spolu v zadní lavici a pozorujeme dvacítku soustředěných malířů a malířek, jak zápasí s voskovkami a tuší. Někde v kavárně by odpověď na otázku, jestli je spokojená, zněla pateticky. Tady to zní... přirozeně: „Jsem učitelka. Splnila jsem si životní sen.“

K životu Kristýny Vacenovské patří i folklor.

doporučuji

kniha

František Šmehlík, *student české filologie a tělesné výchovy, 1. ročník FTK*

Stephen King – Právo nálezce

Z knih, které jsem letos už přečetl, bych doporučil *Právo nálezce* od Stephena Kinga. Kdo ho má zafixovaného jako autora hororů, bude překvapen. King se totiž touto knihou vydal do žánru detektivek. A i když se mi ne všechna jeho díla líbí, toto mě velmi zaujalo nejen z pohledu čtenáře, ale i jako člověka, který sám píše.

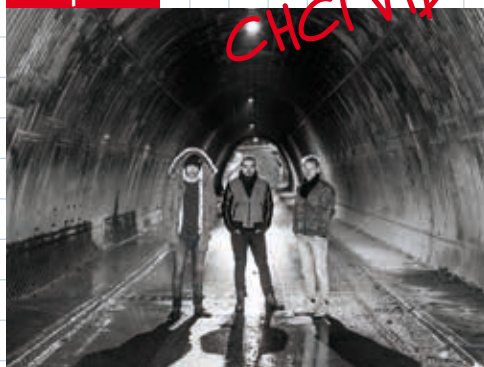
webové stránky

Gabriela Kopáčiková, *studentka mezinárodních rozvojových studií PŘF, členka týmu UPoint*

Viceméně náhodou a jen díky kamarádce jsem narazila na studentský portál **StudentPoint**. Zaujala mne pestrá škála jedenácti rubrik, ve které jsem našla pokaždé něco jiného. V období zkoušek jsem si četla trápení a figle jiných studentů, občas koukla na recenzi na zajímavou knihu, film nebo koncert, a k tomu se nechala inspirovat cestovatelskými zážitky a postřehy druhých. Z načerpaných dojmů se ve mně zrodil pocit, že bych také chtěla něco říct, a tak jsem začala psát. Pokud máte i vy pocit, že do rubriky Studium, Lady point, Men point, Literatura, Hudba, Film, Umění, Queer, Cestování, Gourmet nebo Inspirace máte čím přispět, neváhejte. Více na www.studentpoint.cz

kapela

CHCI VIDĚT!

Katrin Baníková, *koordinátorka poradenských služeb, Studentské kariérní a poradenské centrum UP*

Ráda bych doporučila olomouckou kapelu **No Distance Paradise**, která se pro mě svou tvorbou zdárně blíží světové produkci. Kapela si zahrála se zahraničními hvězdami jako třeba The 1975, Kensington nebo s domácími Tata Bojs a Sunshine. Po singlu Ghost (2015) se aktuálně těším na jejich připravovanou druhou studiovou desku, která by měla vyjít v létě tohoto roku, a taky, že si kluky poslechnu třeba zase i na Rock for People 2016. Více o kapele je na www.nodistanceparadise.cz.

výstava

Tomáš Hanzlík, pedagog
a skladatel, PdF

Všem doporučuji výstavu **Olomoucká obrazárna IV** v Arcidiecézním muzeu. Nedávno jsem byl za podobným tématem v Krakově. Příležitostí vidět obrazy z 19. století, zvláště pak ty z přelomu 19. a 20. století, není zas tak moc. Takže když je něco takového k vidění doma, je to o to veselější.

DOBRY TIP ♥

jarní výlet

Martin Višňa, FTK, portál *Radost z pohybu*

Během jara projdeme s Větráním kousek Valašska a Moravského kraše, okolí Lanškrouna poseté rybníky a podíváme se do Javoříčka. Nejvíce se ale těším na jedenáctikilometrový **vandr mezi Starým Městem a Ostružnou**. Pohraničí mě prostě přitahuje pohnutou historií a krajinou, do které je ta minulost vepsána. A Staré Město je možná konec světa, ale půvabný. Zapište si do diářů datum 7. května. Další termíny Větrání najdete na www.radostz pohybu.cz/vetrani.

muzeum

Michael Londesborough, český chemik britského původu,
jeden z nejvýraznějších popularizátorů vědy v Čechách

Navštívil jsem už desítky science center po celém světě, ale ještě nikdy jsem nebyl v žádném, které by bylo umístěné ve vojenském skladu z 19. století. To, co činí návštěvu **Pevnosti poznání** jednou z těch skutečně výjimečných, není tak „pouze“ věda, která se uvnitř skrývá, ale také historická zkušenost budovy i celého areálu, v němž se nachází. Představuji si ty skupiny vojáků, kteří v pevnosti kdysi dávno pobývali. Dokázali si vůbec představit, co se s takovou budovou může stát v budoucnosti? Že se z místa postaveného pro válečnou obranu nakonec stane centrum vědy a vzdělávání?

událost

Milada Hronová, oddělení komunikace UP

Nenechám si ujít druhý ročník festivalu dobrého jídla a pití **Garden Food Festival**. Těším se na ochutnávku zajímavých tuzemských i zahraničních kuchyní, na různé delikatesy, dobrůtky z regionu a třeba i na pivní speciály. Doufám, že objevím nějakou zajímavou restauraci z regionu – organizátoři jich slibují na 20! Jsem také zvědavá, co předvedou přímo na místě špičkoví šéfkuchaři. Ochutnávat budu určitě i u stánku univerzitní menzy, která uvařila loni famózní guláš. A budu taky fandit našim studentům, kteří se utkají v rámci studentského polévkového workshopu.

Byla, je a bude: Vědecká knihovna v Olomouci

Snad každý, kdo kdy studoval na univerzitě, do ní musel najít cestu. Právě tady, v téhle knihovně kousek od historického centra Olomouce, se daly půjčit potřebné knížky. A i když se změnila doba a prostředky a proměnily se generace studentů, některé věci se nemění. „Vědárna“ pořád slouží a stále půjčuje knihy.

Jezuitská stopa

Čtyři sta padesát let – přesně takové výročí letos Vědecká knihovna v Olomouci slaví. Je druhou nejstarší knihovnou u nás a rozsahem fondu – s více než dvěma miliony položek – třetí největší. „Její počátky se datují do roku 1566, kdy do Olomouce dorazila malá skupinka jezuitů, kteří stáli u založení olomoucké jezuitské koleje. Knihovna byla její přirozenou součástí a sloužila jako informační a věroučná základna pro studenty koleje a univerzity,“ říká ředitelka knihovny Jitka Holásková.

Téměř půl století dlouhou historii nemá smysl vměštnávat do pár řádků. Je lepší si stoupnout na náměstí Republiky, kde v tehdejší jezuitské koleji knihovna sídlila, přimhouřit oči a představovat si frkající koně, rachotící povozy přikryté plachtami a napěchované knížkami. To Švédové, kteří v polovině sedmnáctého století osm let okupovali Olomouc, knihovnu vyplundrovali a cenné svazky odvezli. Nebo se můžeme přenést o víc než sto let a pozorovat, kdo se v roce 1775 nemohl dočkat a jako první překročil práh vznosné budovy. Tehdy totiž byla knihovna zpřístupněna veřejnosti. Ale to jsou jen střípky. Mnohem podrobněji představí knihovnu projekt „Chrám věd a múz. 450 let Vědecké knihovny v Olomouci“. Od 7. dubna do 12. června budou na třech místech – v Muzeu umění, Vlastivědném muzeu a ve Vědecké knihovně – k vidění výstavy představující nejen historii, ale také cenné středověké památky, vzácné knihy nebo osobnosti spjaté s knihovnou.

Digitalizovaná současnost

I když je historie knihovny zajímavá, zdaleka jen s ní by nevystačila. Proměnila se v moderní centrum – místo výstav, přednášek, workshopů. Stejně tak knihovníci nečekají, až si k nim čtenáři sami najdou cestu. Jdou jim naproti. Třeba tak, že digitalizují historické svazky, noviny, časopisy, a ty pak mohou čtenáři najít na webových stránkách knihovny. Nebo tak, že „učí“ chodit do knihovny středoškoláky. „Oslovujeme školy, připravujeme různé semináře na maturitní témata. Máme také dobrou německou knihovnu a spolupracujeme s Goethe-Institutem, takže promítáme i filmy. Zkrátka, snažíme se středoškoláky přivést a ukázat jim, že knihovna je tady pro ně,“ popisuje jednu z mnoha aktivit Jitka Holásková. Jednoduše řečeno – Vědecká knihovna – to není svět zaprášených knih. Je to místo plné fascinujících příběhů. Stačí přijít. A číst.

Vědecká knihovna v Olomouci

Bezručova 659/2
779 11 Olomouc 9
T: +420 585 205 300
E: vkol@vkol.cz
www.vkol.cz

text: Martina Saradínová
foto: archiv JCH

zkušenost

Aby mohl poukázat na bezpráví v Číně, sedl na kolo a projel USA. Letos se chystá na Evropu

Na kole jezdil několik let závodně, meditační praxi Falun Gong se věnuje zhruba dva roky. Obě tyto aktivity propojil loni v létě v projektu Ride2Freedom, jenž upozornil veřejnost na bezpráví, kterému čelí stoupenci duchovního hnutí v zemi jeho původu – Číně. Student přírodovědecké fakulty Jiří Chlebníček se díky putování na kole napříč Spojenými státy nejen zdokonalil v řadě dovedností, ale našel odpovědi i na mnohé životní otázky. Na letošní rok chystá obdobnou pouť po Evropě.

Na cestu po USA vyrazilo loni v červnu z Los Angeles 26 mladých lidí ze 14 různých zemí světa. Na kolech ujeli zhruba 4500 kilometrů, cílovým místem byl Washington. Hlavní myšlenkou projektu bylo upozornit na sirotky, kteří přišli v Číně o své rodiče – následovníky meditační praxe Falun Gong.

Jiří Chlebníček do skupiny většinou teenagerů již věkem nezapadal, proto se nejprve stal členem doprovodného týmu, dělal dozor na silnicích a pomáhal s technickým servisem kol. Záhy se ale zařadil do pelotonu mezi „mladochy“ a díky tomu nechyběla česká vlajka na oficiálních akcích. →

„Naším cílem bylo informovat co nejvíce lidí o této problematice. U nás máme povědomí o situaci v Tibetu, ale o perzekucích na stoupencích Falun Gongu se vůbec neví. Bereme jako morální povinnost to změnit. Zvláště, když se dnes o Číně hodně mluví jako o významném hospodářském partnerovi. Měli bychom ale vědět, co všechno je za tím. Podle některých odhadů režim zavraždil až čtyři miliony vyznavačů této starobylé metody, jež vede k vyššímu mravnímu standardu,“ uvedl Chlebníček.

Denně cyklisté urazili zhruba 130 až 150 kilometrů, tým na kolech se ale proměňoval. Nejmladší účastníci bylo totiž 11 let a ne všichni měli cyklistickou přípravu. „Já jsem se na jízdu moc nepřipravoval, cítím se

i díky cvičení Falun Gong v kondici. Někteří účastníci ale zpočátku neuměli na kole pořádně jezdit, potýkali se s angličtinou. Chtěli však sdělit světu něco o Falun Gongu, a to pro ně bylo prvotní. Všichni se postupně zdokonalovali, od schopnosti veřejně komunikovat, přes jazykové znalosti, týmovou spolupráci, až po sportovní výkony. Nakonec se ukázalo, že sportovní stránka nebylo to zásadní,“ řekl Chlebníček. V pelotonu nechyběli mladí Američané, jejichž rodiče či příbuzní pocházeli z Číny a byli tam kvůli Falun Gongu pronásledováni. Jejich příběhy tak byly velmi autentické.

Své poselství předávali mladí jezdci lidem přímo na ulicích a na benzinových pumpách. Oslovlili ale i politiky na různých úrovních a upoutali zájem významných

televizních stanic. „Nikde nás neodmítli, dostali jsme se i na jednání místní vlády. Bohužel jsme se nesetkali s Barackem Obamou. Satisfakcí ale byla skutečnost, že nás pozval na svou akci Jesse Jackson, známý černošský aktivista zabývající se lidskými právy. Člověk si hodně uvědomí, když na takových setkáních reprezentuje svoji zemi. Začal jsem si více vážit toho, odkud pocházím,“ doplnil Chlebníček.

Díky úspěchu cesty vznikl nápad na obdobnou jízdu Evropou. Měla by se uskutečnit letos v létě a Jiří Chlebníček dostal roli koordinátora. Hodit se mu k tomu budou i znalosti získané během studia regionální geografie. „Mé studium tím dostalo smysl. Mám možnost to univerzitě vrátit,“ domnívá se Chlebníček.

Falun Gong je prastará duchovní disciplína zakořeněná v buddhistické tradici. Obsahuje morální učení, meditaci a čtyři cvičební sestavy. Jádrem Falun Gongu tvoří hodnoty pravdivosti, soucitu a tolerance, které jsou považovány za měřítko pro každodenní život a praxi.

text: Ivana Pustějovská
foto: European Council

absolvent

Martin Povejšil: Mám rád výzvy

Santiago de Chile, Madrid, Brusel. Tam všude byl nebo ještě je „doma“. Tam všude ho přivedla služba pro vlast. Martin Povejšil, velvyslanec, vedoucí Stálého zastoupení České republiky při Evropské unii. Překladatel, diplomat a také absolvent Univerzity Palackého.

Rodilý Pražák se dostal na Moravu shodou okolností. Když chtěl po maturitě v roce 1980 pokračovat ve studiu na Univerzitě Karlově, nepřijali ho. „Hledal jsem nějakou alternativu obživy. Část roku, přes léto, jsem dělal v kladenských železárnách a pak jsem nastoupil do Klementina jako knihovník,“ vzpomíná. Čas ale nepromarnil – na pražské jazykovce intenzivně studoval angličtinu a složil z ní i státnice. „A protože mi v Praze dali jasně najevo, že ani v budoucnu nemám šanci se do školy dostat, tak jsem se přihlásil do Olomouce,“ vysvětluje svou cestu z Prahy.

Talent na jazyky

V Olomouci nastoupil na filozofickou fakultu a zvolil moderní filologii – angličtinu a španělštinu. „Můj otec byl germanista, takže jsem vyrůstal v kontaktu s vícejazyčným prostředím. U nás doma se neposlou-

chala tehdejší rozhlasová stanice Hvězda. Když jsme vstali, vždycky se poslouchaly rakouské nebo německé zprávy. Navíc se ukázalo, že mě učení jazyků nestojí nějaké výrazné úsilí,“ říká diplomat, v jehož oficiálním životopisu najdeme v rubrice jazyky – angličtinu, španělštinu, němčinu, ruštinu a francouzštinu.

Po absolvování studia se opakovala stejná situace jako s jeho (ne)přijetím na školu. Tentokrát ho nechtěl nikdo zaměstnat. „Byl jsem na tom docela mizerně. Už jsem měl rodinu, dítě a před sebou ještě povinnou vojnu. Nikdo mě na těch pár měsíců nechtěl vzít do práce. Byl jsem nezaměstnatelný. A to jsem byl ochotný nastoupit třeba do modřanského cukrovaru,“ vzpomíná na podivnou dobu na konci osmdesátých let. Nakonec si ale poradil. „Začal jsem se živit překlady. U překládání a tlumočení jsem už pak zůstal i po návratu z vojny.“ →

Už není třeba se stydět za svou zemi

Změny roku 1989 ho zastihly velmi dobře jazykově vybaveného a především připraveného zkusit nové věci. Rozeslal plno motivačních dopisů a nabídl své schopnosti. Jedním z adresátů bylo i Ministerstvo zahraničí. „Najednou v roce 1990 nastal okamžik, kdy jsem dostal ze všech míst odpovědi, že o mě mají zájem.“ Přišla chvíle zásadního rozhodnutí. „Ětos té doby mě zmohl do té míry, že jsem si řekl: To je poprvé, kdy se za svou zemi nemusíš stydět a kdy pro ni můžeš něco smysluplného udělat. A tak jsem šel na konkurz do Černinského paláce. Vybrali nás dva: mě a dnešního ministra obrany Martina Stropnického. Byli jsme první dva, kteří nebyli taženi elitou Občanského fóra a vstoupili do služeb tehdejší československé zahraniční služby,“ rekapituluje zlomový okamžik své kariéry.

V roce 1991 Martin Povejšil nastoupil na ministerstvo, tehdy ještě společného československého státu, později přešel na ministerstvo České republiky. Postupně řídil různé odbory a sekce se zaměřením na Asii, Afriku a především Latinskou Ameriku. „Vztahy s Latinskou Amerikou byly tehdy neutrální. Stejně jako všechny vztahy byly poznamenány komunistickým dědictvím a bylo potřeba je rychle napravit. Soustředili jsme se tehdy na dvě témata. Tím prvním byla Kuba a očekávaný vývoj na ní. Druhým pak Chile, kde docházelo k poměrně zásadnímu demokratickému vývoji. Vytipovali jsme je jako jednu ze zemí, z nichž je mož-

né čerpat transformační zkušenosti. Už několik let tam běžely ekonomické reformy a mohli jsme se inspirovat, jak má fungovat penzijní nebo zdravotní systém.“

Dočasnost je inspirující

Když pak v půlce devadesátých let dostal nabídku, aby se stal velvyslancem, vybral si – Chile. Po pár letech se vrátil a pomohl vyjednat vstup naší země do Evropské unie. Pak přišla další mise – reprezentovat zemi ve Španělsku a Andoře. Odtud pak zpět do Prahy, několik let se na ministerstvu věnoval bezpečnostním záležitostem a multilaterální diplomacii. V roce 2009 se stal naším velvyslancem při NATO. Zatím poslední změna ho potkala v roce 2012. Vede naše stálé zastoupení při Evropské unii.

„Musíte mít cit pro realitu, pro to, co země, kterou zastupujete, potřebuje a co může. Musíte vidět věci v širším zahraničně politickém kontextu a vnímat, jaké má země v daném teritoriu reálné možnosti. Tedy ani ji nepřeceňovat, ani ji nepodceňovat. Nesmíte se ani bát vstupovat do neznámého terénu a navazovat v něm kontakty. Je potřeba také jasně vědět, co jsou základní osy, které tvoří náplň vaší práce, aby mělo to snažení nějaký směr a smysl. Je to profese docela složitá, protože v okamžiku, kdy ztratíte kontakt s realitou, tak se vydáváte na tenký led a hrozí, že táhnete tu káru jiným směrem, než ona směřuje. Buď to vede k vaší frustraci, anebo ke ztrátě vašeho místa v celém systému zahraniční služby,“ shrnuje své zkušenosti Martin Po-

vejšil. Dodává ale, že on měl v kariéře štěstí. „Dařilo se mi jít od periferie zahraniční politiky směrem do jejího centra. Myslím, že je to správný kariérní postup.“

Když má vysvětlit, proč stále působí v diplomacii a nevyužil své zkušenosti a kontakty třeba jako lobbista, odpoví dá stejně jako na otázku, proč před lety do služeb země vstoupil. „Souvisí to s loajalitou vůči zemi. Do zahraniční služby jsem se dal z přesvědčení, že ta práce má smysl. Na tom se nic nezměnilo, myslím si to stále.“ Motivuje ho ale nejen stoupání po kariérním žebříčku. „Mě na této práci neuvěřitelně baví, až provokuje to, jak je každé umístění dočasné. Ta časová omezenost vás nutí se posouvat stále dál – učit se nové věci, překonávat další překážky. Ve výsledku je to nesmírně inspirativní práce, která vás stále udržuje v nějakém rytmu.“ Aby to všechno vydržel, potřebuje i relaxovat a mít dobré zázemí. „Času sice není moc, ale pořád se snažím číst i něco jiného než jen úřední papíry a trochu sportovat. Ale nemohl bych to dělat bez velké opory, kterou mám v rodině a v dětech.“ O budoucnosti mluví diplomaticky. „V mé profesi nemá smysl plánovat budoucnost. Těch proměnných, které ji budou spoluovlivňovat, je celá řada. Je ale dobré být připraven na nové výzvy. A až přijdou, pak je zvládnout.“

S Martinem Povejšilem se můžete setkat na Univerzitě Palackého 7. dubna v rámci cyklu přednášek úspěšných absolventů UPSolvent.

Martin Povejšil (*1961)

Velvyslanec. Vystudoval moderní filologii na UP. V roce 1990 vstoupil do služeb tehdejší československé diplomacie. Během své kariéry zastával řadu seniorních postů na československém a později i na českém ministerstvu zahraničních věcí i na zastupitelských úřadech v zahraničí. V současné době je vedoucím Stálého zastoupení ČR při Evropské unii.

Velvyslanec Martin Povejšil s předsedou vlády ČR Bohuslavem Sobotkou na jednání s předsedou Evropské rady Donaldem Tuskem.

text: Eva Hrudníková, Martin Višňa
foto: Nugis Finem

životní styl

Studenti natáčeli kurz o základních právech v prostorách právnické fakulty. Lektorem je Maxim Tomoszek z katedry ústavního práva.

Studujte nebo porovnávejte své sportovní výkony. Online a zdarma

Žijeme v době moderních technologií. Možnosti jejich využití dnem ode dne rostou. Tady jsou dva „malé“ důkazy z Univerzity Palackého, jak právě moderní technologie prohlubují vzdělanost a výrazně zjednodušují život.

Právníci školí online

Stačí počítač připojený k internetu a touha po vzdělání. Vše ostatní už zařídí studentský spolek Nugis Finem při Právnické fakultě Univerzity Palackého. Tato nezisková organizace zaměřená na inovace ve vzdělávání patří v Česku k průkopníkům hromadných otevřených online kurzů, které jsou zcela zdarma. V angličtině se pro ně vžila zkratka MOOC. „Naším cílem bylo vytvořit technickou platformu, na které budou umístěny e-learningové materiály ve formě videí a článků,“ řekl Jaroslav Kreml z spolku Nugis Finem. Česká platforma se jmenuje Nostis.

Zájemci mohli touto cestou již nastudovat problematiku rodinného práva nebo se seznámit se základními právy. Stačilo se jen přihlásit na www.nostis.cz. Odborným garantem kurzů je právnická fakulta. Autoři

je doporučují jak široké veřejnosti k získání obecného povědomí, tak i studentům práv, kteří hledají základní informace k tématu. Úspěšní účastníci získávají certifikát s logem Nugis Finem a Univerzity Palackého.

Do studia zatím posledního nabídnutého kurzu se zaregistrovalo na osm set uživatelů. Pravděpodobně ještě v dubnu spustí kurz Obchodní právo v ekonomických souvislostech. A pozor! Spolek svou aktivitu neomezuje jen na právo. V letním semestru by se na Nostisu měly objevit další dva kurzy: Forenzní genetika a Česká historie s Univerzitou Palackého určená cizincům.

Sportovní deník pro každého

Zatímco online kurzy jsou na UP novinkou, systém Indares.com se jako prostředek podpory vzdělávání a výzkumu v oblasti aktivního životního stylu na fakultě tělesné kultury zrodil před deseti lety.

„Po mém návratu ze stáže ve Spojených státech jsme začali pracovat na systému, který by umožnil nejen rychlejší práci s dotazníky, které jsme do té doby přepisovali ručně, ale také třeba sledování kroků, po-

hybových aktivit nebo tělesných parametrů. S kolegou Pavlem Ficaelem jsme zpočátku trávili spoustu času běháním a dalšími aktivitami, zapisovali si výsledky na papír a potom jsme přemýšleli, jak by to mohlo být vyhodnotitelné k získání rychlé odezvy,“ vzpomněl jeden z autorů Filip Křen.

Online systém Indares.com je nastaven tak, aby jej mohl využívat výzkumný tým fakulty pro práci na odborných výstupech, učitelé pro sledování pohybové aktivity svých žáků a také samotní žáci nebo sportovci pro sledování svých výsledků.

Běžnému uživateli Indares.com nabízí mimo jiné okamžitou zpětnou vazbu o jeho aktivitě. „V současnosti mohou uživatelé zapisovat a vyhodnocovat přes sto nejrozličnějších pohybových aktivit, u každé je navíc ještě možnost volby jejich charakteristik, takže si vybere každý,“ přiblížil obsáhlou sportovního deníku Křen.

„S pokračujícím vývojem technologií máme možnost pracovat s výsledky chytrých hodinek a dalších zařízení, která monitorují aktivitu člověka po celý den. A postupně pracujeme na grafickém redesignu stránek,“ nastínil Křen.

„Svobodný truňk piva“

Aféra v olomouckém jezuitském konviktu roku 1696

Školy Tovaryšstva Ježíšova (jezuitů) v Olomouci, tj. šestitřídní latinské gymnázium a univerzita s fakultou svobodných umění (filozofickou) a teologickou, disponovaly dvěma ubytovacími zařízeními. V konviktu bydleli jednak svěští alumní – šlechtici, kteří si ubytování platili, a stipendisté ferdinandští, tj. vydržovaní z nadace císaře Ferdinanda II., jednak duchovní alumní předurčení k církevní dráze – ferdinandští církevní alumní a alumní vydržovaní z nadací olomouckých biskupů a dalších duchovních osob. Seminář sv. Františka Xaverského byl určen pro ubytování nemajetných studentů, ale to nebylo vždy dodržováno.

Pivo v neomezeném objemu

Při tabuli měli chovanci konviktu nárok na konzumaci piva v neomezeném objemu, což vedlo k tomu, že šlechtiči i duchovní alumní tohoto privilegia zneužívali a nezřídká se opijeli. Když sedmdesátiletý regent konviktu P. Matouš Zeidler, S. J., hodlal tomuto zlořádu zabránit a stanovil pro každé stolování určité množství piva, podnítily ferdinandští konviktoři vzpouru proti regentovi a neméně nespokojení duchovní alumní se k nim přidali. Dne 20. února 1696 se rebelanti obrátili na moravského zemského hejtmana (tj. královského místodržícího v Markrabství moravském) Fran-

tiška Karla hraběte Libštejnského z Kolovrat s písemnou stížností, že doposud svobodný „pivní truňk“ byl omezen a že byl změněn v „jistou nepatrnou, avšak takřka nesnesitelnou kvantitu a porci“.

Studentská „gravamina“

Moravský zemský tribunál (též nazývaný moravské gubernium – zemská vláda a zemský soud) zaslal tato „gravamina“ do rukou rektora olomoucké koleje a univerzity P. Ferdinanda Waldhausera, S. J., aby byl o záležitosti informován a zjednal nápravu. Rektor sdělil 14. března 1696 nejvyššímu zemskému úřadu, že regentovo opatření omezující konzumaci piva v konviktu neodvolá. Dne 23. března rektor jednal s delegací alumnů vyhýbavě, a tak alumní bombardovali zemský tribunál dalšími stížnostmi – že jejich výživa v konviktu je nedostatečná, strava že je chudá a nečistá. Najmě církevní alumní nařikali, že často mají hlad, který stěží mohou ukojit suchým chlebem, přičemž neustále v těchto udáních upozorňovali na nebezpečí, že kvůli omezení konzumace piva budou chovanci konviktu donuceni „popíjet čistou vodu“.

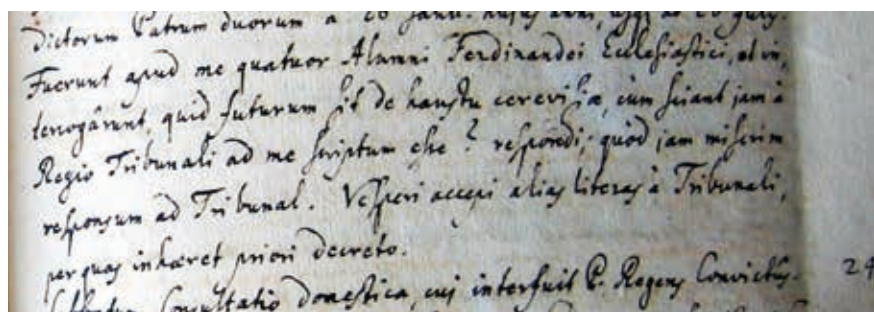
Zasahuje dvorská kancelář

S ohledem na to, že olomoučtí otcové Tovaryšstva Ježíšova setrvali z dobrých důvodů ve svém dosavadním postoji k celé aféře

a navíc zpochybňovali kompetenci zemského úřadu k zasahování do vnitřních záležitostí konviktu, a na úřední přípis proto neodpovídali, postoupil 16. dubna 1696 moravský zemský tribunál věc dvorské kanceláři ve Vídni s tím, že podle obecného přesvědčení nejsou stížnosti chovanců jezuitského konviktu neopodstatněné. Císařská rezoluce nařídila výslech rektora Waldhausera a ten ve své zprávě ze 4. ledna 1697 konstatoval, že svobodné požívání piva by mohlo být chovancům konviktu povoleno, pokud by byli s to vystříhat se jeho zneužívání.

Pivečko v mázku

Vzhledem k tomu, že nezřídká chovanci „píjí jako o závod“ a při tabuli dokážou vypít převeliké množství piva – čtyři až pět moravských mázů (jeden moravský máz odpovídá 1,07 l), z čehož pocházejí nemoci, zlámání údů a zřetelný úpadek ve studiu, rozhodli se duchovní představení konviktu omezit množství piva při každém jídle na jeden moravský máz; pokud budou chtít stolující vypít piva více, musejí si je zaplatit. Rovněž stížnosti chovanců na nenáležitou kvalitu oděvu, na nečistotu a nedostatek stravy rektor s patřičnými argumenty odmítl. Tím vzpoura alumnů skončila a zemský tribunál v tom ohledu více do poměrů v konviktu nezasahoval.

Záznam v diariu rektora olomoucké koleje a škol Tovaryšstva Ježíšova P. Ferdinanda Waldhausera, S. J., ze dne 23. března 1696, Moravský zemský archiv v Brně. Překlad: „Byli u mě čtyři ferdinandští církevní alumní a ptali se, co bude v budoucnu s výčepem piva, neboť již vědí, co mi bylo psáno královským tribunálem. Odpověděl jsem, že jsem již tribunálu zaslal odpověď. Večer jsem obdržel od tribunálu další dopis, [v němž se sdělovalo], že se tribunál přidržuje prvního [tj. původního] rozhodnutí.“

foto:
Gabriela Knýblová

Adi Nassie (*1992) přijela do Olomouce ze severoizraelské Haify.

Na Lékařské fakultě Univerzity Palackého studuje ve druhém ročníku studijního programu General Medicine.

בחירה אחלה - אולמוץ

השנה הראשונה ללימודי הרפואה היא מאוד לא פשוטה ואף ניתן לומר קשה, אך אפשרית בהחלט. תחילה התרכזנו בתכנים בסיסיים של עולם הרפואה והמדע, כגון ביולוגיה, כימיה, פיסיקה וכן בתכנים עמוקים יותר כגון אנטומיה, ניורואנטומיה והיסטולוגיה.

רוב המרצים שהיו לי עד כה היו מנוסים מאוד ובעלי ידע עשיר הן במקצוע אותו הם מלמדים והן במקצועות הסובבים.

במהלך השנה הראשונה למדנו את השפה הצ'כית, ע"מ שנוכל לתקשר עם מטופלים. למזלנו הייתה לנו מורה מעולה לשפה הזו, שלימדה אותנו את הבסיס בהצלחה רבה.

השנה השנייה ללימודים היא מעט פחות אינטנסיבית, אך עדיין לא פשוטה כלל. עם זאת, מעניינת מאוד ומלאה בתכנים שאני מוצאת מרתקים.

נוסף על כך, איכות הציוד באוניברסיטה היא גבוהה מאוד ואף קיים אגף חדש לחלוטין עם כל הטכנולוגיות הנדרשות ללימודי הרפואה.

נתקלתי בלימודים בסוגים רבים של מרצים ומדריכים, חלקם נחמדים יותר וחלקם נחמדים פחות, אבל רמת המחויבות לסטודנט אצל כולם הייתה גבוהה מאוד. בין אם זה שיעורים פרטיים של ממש מכיוון שהפסדתי סמינר, או שעות עזר לסטודנט שנמצאות במערכת השעות של המרצים, בהן המרצה יושב אחד על אחד עם הסטודנטים ומסייע בכל דבר שהם צריכים.

אולמוץ כעיר היא עיר קטנה יחסית (השישית בגודלה) אך חמימה יותר מרוב הערים בצ'כיה. ההשקעה בעיר ניכרת מאוד. העיר מאוד נקייה, התחבורה הציבורית פועלת כל ימות השבוע ועושה את עבודתה נאמנה, בתקופת החגים (חג המולד) עוטה העיר חג וכל יום ישנן הופעות קטנות ומשוקעות במרכז העיר, כמו גם שוק חג מולד יפיפה. בנוסף, כמות הפאבים והמסעדות הפזורות באולמוץ, לא נופלת מערים גדולות מאוד בישראל או בכל מדינה גדולה ושוקקת אחרת. כמעט ולא תמצאו פינה בעיר בלי פאב או מסעדה.

לסיכום, הייתי רוצה לומר שאני שמחה מאוד על הבחירה שלי בעיר הזו ובפרט במדינה הזו בכלל, ע"מ להעביר בהן את 6 שנות לימודי הרפואה.

Olomouc – dobrá volba

První rok studia opravdu není jednoduchý, ale dá se zvládnout. Na začátku jsme se soustředili na základní obory lékařských věd, jako je biologie, chemie, fyzika, a rovněž specializovanější obory jako anatomie, neuroanatomie a histologie.

Většina přednášejících, se kterými jsem se doposud setkala, byli velmi zkušené odborníci jak ve svém oboru, tak i v oborech souvisejících.

Během prvního roku jsme se učili češtinu, abychom byli schopní navázat kontakt s pacienty. Naštěstí jsme měli skvělou učitelku, která nás základy tohoto jazyka opravdu naučila.

Vybavení na univerzitě je velmi kvalitní, což platí i pro zcela nové ústavy, které jsou vybaveny všemi technologiemi potřebnými ke studiu lékařství.

Během studia jsem potkala různé přednášející a lektory, z nichž někteří byli sympatičtější, někteří méně, avšak míra pozornosti, kterou věnovali studentům, byla u všech velmi vysoká. Ať už šlo o soukromé hodiny, když jsem vynechala seminář, nebo i v konzultačních hodinách, při nichž si přednášející sedne se studentem a individuálně mu pomáhá, s čímkoli je třeba.

Olomouc je relativně malé město, avšak příjemnější než většina měst v Česku. Je znát, že se do města hodně investuje. Město je velmi čisté, MHD funguje sedm dní v týdnu a je spolehlivá. Během svátků je celé město svátečně vyzdobené, v centru se pořádají každý den různá vystoupení a jsou tam nádherné vánoční trhy. Navíc množství hospod a restaurací, které jsou po Olomouci rozestě, si nezáadá s velkými městy v Izraeli ani jakékoli velké zemi. Ve městě téměř ne najdete roh, na kterém by nebyla hospoda nebo restaurace.

Když to shrnu, řekla bych, že jsem hrozně ráda, že jsem si k šesti letům studia lékařství vybrala speciálně tohle město a tuhle zemi.

Pohodlné nepohodlí

Psycholog Peter Tavel dává v tomto čísle našeho časopisu docela zajímavou radu: „Dávkujme si i nepohodlí.“ Ta rada je určená nám, kterým se daří dobře (i když si to často nemyslíme) a kteří si můžeme dovolit luxus se někdy někde trochu omezit.

Jinými slovy, je to velmi blízká filozofie té, kterou vyznával můj oblíbený doktor Vlach ze Saturnina. Vzpomínáte? „Prožíváme-li delší dobu idylu, přestaneme ji vnímat, a osud by nám prokázal neocenitelnou službu, kdyby nás popadl za límec a vyhodil dočasně na mráz. Pak bychom nevzpomínali na to, že kamna trochu kouřila, nýbrž na to, že hřála. A na to, že bylo koneckonců v naší moci, aby jenom hřála.“

Já si myslím, že můžeme udělat ještě něco víc, než si jen sem tam ubrat. Když už si budeme sami moudře dávkovat nepohodlí, což tak zároveň myslet na ty, kteří v nepohodlí nebo třeba v nepřízni osudu žijí permanentně. Což tak jim naopak dávkovat trochu pohodlí. A je jedno, jestli máme vysoké cíle a chceme zachránit všechny běžence, pralesy, velryby, nebo si jen docela příjemně občas popovídat s někým osamělým, kdo žije nepozorovaně vedle nás. Je to fuk.

Podstatné je, aby to, co si sami ubereme, nebylo promarněno.

Ivana Pustějovská, vedoucí redakce médií UP

titulní strana obálky – Caesarova kašna, Horní náměstí, Olomouc
třetí strana obálky – Bistro Coffee Library ve Zbrojnici UP
foto: Gabriela Knýblová

AFO

WATCH AND KNOW

Baobabs Between Land and Sea

[2015, France, dir. Cyrille Cornu]

Computer Says Show

[2016, United Kingdom, dir. Catherine Gale]

Dawn of Humanity

[2015, USA, dir. Graham Townsley]

Decoding Desire

[2015, Canada, dir. Ryszard Hunka]

Rain Forest Pharmacy:

Medicine from the Jungle

[2015, Germany, dir. Axel Friedrich, Eva Demmler]

Ice and the Sky

[2015, France, dir. Luc Jacquet]

In Pursuit of Silence

[2015, USA, dir. Patrick Shen]

Inside Einstein's Mind

[2015, United Kingdom, dir. Jamie Lochhead]

Journey to Space

[2015, USA, dir. Mark Krenzien]

The Grand Masters

of the Chauvet Cave

[2015, France, dir. Christian Tran]

Making an Ancient Forest

[2015, Austria, dir. Rita Schlamberger]

Mapping the Future

[2014, Germany, dir. Pina Dietsche, Jakob Kneser]

Moon

[2015, France, dir. François De Riberolles]

The Secret Life of Materials

[2015, United Kingdom, dir. Panos Raptis]

The Origami Code

[2015, France, dir. François-Xavier Vives]

Useless Eaters - Lüneburg 1945

[2015, Germany, dir. Moritz Jakob]

Uranium: Twisting the Dragon's Tail

[2015, USA, dir. Wain Fimer]

Wild Africa 3D

[2015, United Kingdom, dir. Neil Nightingale]

powered by

REGIONAL CENTRE
OF ADVANCED TECHNOLOGIES
AND MATERIALS